

Kontrola przeprowadzona przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Instytucja kontrolująca:

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Kontrola przeprowadzona w dniach:

29.12.2022 – 31.05.2023 r.

Zakres kontroli:

Wybrane zagadnienia funkcjonowania Instytutu z uwzględnieniem działalności finansowej, organizacji i jakości pracy oraz jakości zarządzania Instytutem, w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 maja 2023 r., z możliwością pozyskania informacji z okresów wcześniejszych do celów porównawczych.

Dokumenty kontrolne:

Wystąpienie pokontrolne

DKA.kj.092.8.2022

Warszawa, 20 listopada 2023 r.

Pan
Krzysztof Duda

Dyrektor
Instytutu Zootechniki –
Państwowego Instytutu Badawczego

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 6 ust. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 15.07.2011 r. o kontroli w administracji rządowej¹ oraz art. 35 i 36 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych², została przeprowadzona w Instytucie Zootechniki – Państwowym Instytucie Badawczym, ul. Sarego 2, 31-047 Kraków (dalej: IZ-PIB lub Instytut), kontrola planowa w zakresie wybranych zagadnień funkcjonowania Instytutu z uwzględnieniem działalności finansowej, organizacji i jakości pracy oraz jakości zarządzania Instytutem, w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 maja 2023 r., z możliwością pozyskania informacji z okresów wcześniejszych do celów porównawczych.

Zgodnie z art. 47 w związku z art. 46 ust. 1–3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej, po rozpatrzeniu zastrzeżeń³ do Projektu wystąpienia pokontrolnego uwzględnionych w całości, przekazuję Panu Dyrektorowi *Wystąpienie pokontrolne*.

I. Informacje o kontroli

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi⁴:

- Iwona Korczak, główny specjalista w Departamencie Kontroli i Audytu;
- Wioleta Perlińska, główny specjalista w Departamencie Innowacji, Cyfryzacji i Transferu Wiedzy⁵;
- Grzegorz Skowroński, naczelnik wydziału w Departamencie Kontroli i Audytu.

Czynności kontrolne realizowano w sposób hybrydowy, tj. w siedzibie podmiotu kontrolowanego oraz w sposób zdalny z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej i dokumentów w formie elektronicznej, w okresie 29.12.2022 – 31.05.2023 r.

W okresie objętym kontrolą dyrektorem Instytutu był pan Krzysztof Duda, powołany z dniem 21.07.2020 r. do nadal.

Zastępcami dyrektora byli:

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 224.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 498 (dalej: ustawa o instytutach badawczych).

³ Zastrzeżenia z 10.11.2023 r. znak D/705/2023.

⁴ Na podstawie upoważnień Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 22.12.2022 r.: nr 48a/2022, 4b/2022, oraz z 18 kwietnia 2023 r. nr 48d/2022, 48e/2022 i 48f/2022

⁵ Pracownik został wyłączony z kontroli 26.05.2023 r.

1. Zastępca dyrektora ds. Nauki: prof. dr hab. Sylwester Świątkiewicz⁶ - powołany z dniem 10.03.2020 r. do nadal.
2. Zastępca dyrektora ds. Infrastruktury: Jakub Howaniec⁷ - powołany z dniem 31.05.2021 r. do nadal.

Funkcję głównego księgowego pełnił od 8.10.2018 r. Maciej Smagowicz.

II. Ocena ogólna skontrolowanej działalności

Działalność finansową Instytutu, organizację i jakość pracy oraz jakość zarządzania ocenia się pozytywnie z zastrzeżeniami sformułowanymi w poszczególnych obszarach, tj.:

1. Działalność finansowa:

- brak korekt planów finansowych w związku z przekroczeniem kosztów w stosunku do wartości uwzględnionych w planie finansowym na 2021 r. i 2022 r.;
- nieprzekazanie niezwłocznie po zatwierdzeniu sprawozdania finansowego za 2021 r. wraz z informacją o zarządzaniu składnikami mienia trwałego do zamieszczenia w Biuletynie Informacji Publicznej Ministra RiRW, a po upływie 1,5 miesiąca;
- brak regulacji wewnętrznych związanych z nadzorem nad procesem windykacji należności;
- niedokumentowanie analiz kosztów windykacji i niesporządzanie pisemnych protokołów o nieściągalności wierzytelności;
- brak spójności wzorów dokumentów dotyczących umowy zlecenia w zakresie wynagrodzenia zleceniobiorcy;
- nieuregulowanie w Regulaminie używania samochodów służbowych zasad dotyczących użytkowania samochodów służbowych do celów prywatnych oraz wyłączenie dyrektora lub kierowcy z obowiązku ewidencjonowania przebiegu kilometrów i zużycia paliwa w karcie drogowej;
- nieterminowe ustalenie wartości pieniężnej nieodpłatnego świadczenia przysługującego pracownikowi z tytułu użytkowania samochodu służbowego do celów prywatnych w 2021 r.;
- nierzetelne wypełnianie kart drogowych.

2. Organizacja i jakości pracy:

- brak aktualnego (uchwalonego przez obecną Radę Naukową) Regulaminu Rady Naukowej.

3. Jakość zarządzania:

- niewdrożenie dokumentów dotyczących strategii rozwoju Instytutu oraz perspektywicznych kierunków rozwoju działalności naukowej, wdrożeniowej i rozwojowej, pomimo sformułowanych w 2020 r. zaleceń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi⁸ w tym przedmiocie (10.07.2023 r. IZ-PIB przesłał projekt dokumentów do MRiRW);

⁶ Pismo z 10 marca 2020 r., znak: BDG.os.122.16.2020

⁷ Pismo z 28 maja 2021 r., znak: BDG.os.122.31.2021 (w okresie 01.01.2021 r. – 30.05.2021 r. nikt nie pełnił tej funkcji).

⁸ Wystąpienie pokontrolne Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 24.11.2020 r., znak: SWI.imk.092.2.2020

- brak pisemnego dokonywania oceny korzyści skutków zawierania ugód z zastosowaniem kryteriów zasadności spornych żądań, możliwości ich zaspokojenia i przewidywanego czasu trwania oraz kosztów postępowania sądowego albo arbitrażowego;
- brak uregulowań wewnętrznych dotyczących zasad zarządzania nieruchomościami, w tym niedokumentowanie prowadzonych analiz przydatności i efektywnego wykorzystania nieruchomości oraz wysokości stawek czynszu;
- brak aktualizacji Regulaminu pracy;
- brak obowiązku pisemnego potwierdzania przez pracowników zapoznania się z polityką antymobbingową.

III. Oceny i ustalenia szczegółowe

I. DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA INSTYTUTU

W okresie objętym kontrolą Instytut posiadał następujące regulacje wewnętrzne dot. gospodarki finansowej:

- 1) Zasady (Politykę) Rachunkowości, wprowadzone zarządzeniem dyrektora Instytutu nr 18/23 z dnia 22.02.2023 r.⁹ (dalej: Polityka rachunkowości);
- 2) zarządzenie nr 10/10 z dnia 19.03.2010 r. w sprawie prowadzenia rejestru umów oraz wzorów umów¹⁰;
- 3) Regulamin używania samochodów służbowych w IZ – PIB, wprowadzone zarządzeniem dyrektora Instytutu nr 11/23 z dnia 30.01.2023 r.;
- 4) zasady rozporządzania składnikami aktywów trwałych w rozumieniu ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, a w szczególności nieruchomościami IZ – PIB, wprowadzone zarządzeniem dyrektora Instytutu nr 63/19 z dnia 19.11.2019 r.;

1. Plan finansowy i sprawozdanie finansowe

1.1. Podstawą gospodarowania środkami Instytutu, jak wynika z brzmienia art. 18 ust. 10-12 ustawy o instytutach badawczych, był roczny plan finansowy ustalany przez dyrektora po zasięgnięciu opinii Rady Naukowej, obejmujący przychody własne, dotacje z budżetu państwa oraz koszty. Plany finansowe Instytutu na 2022 r. oraz na 2023 r. zostały zatwierdzone i zaopiniowane pozytywnie uchwałami Rady Naukowej Instytutu, odpowiednio w dniach 16.12.2021 r.¹¹ oraz 16.12.2022 r.¹². Zostały przekazane do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W strukturze planu finansowego wyodrębniono pozycję dotyczącą przychodów ze sprzedaży związanej z działalnością badawczo-rozwojową, co stanowi realizację zalecenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi sformułowanego w wystąpieniu pokontrolnym z 24.11.2020 r., znak: SWI.imk.092.2.2020.

1.2. Realizacja planów finansowych Instytutu.

	2020			2021			2022		
	Plan 2020	Wykonanie 2020	Realizacja w % 2020	Plan 2021	Wykonanie 2021	Realizacja w % 2021	Plan 2022	Wykonanie 2022	Realizacja w % 2022

⁹ We wcześniejszym okresie obowiązywały zasady (polityka) rachunkowości wprowadzona zarządzeniem nr 47/01 z dnia 28.12.2001 r., z późn. zm, a następnie zarządzeniem nr 25/21 z dnia 25.06.2021 r.

¹⁰ Zarządzenie zmienione m.in. zarządzeniem nr 60/19 oraz zarządzeniem nr 49/20 w którym wprowadzono nowe wzory umowy zlecenia, aneksu do umowy zlecenia, umowy o dzieło, rachunku do umowy zlecenia, rachunku do umowy o dzieło oraz protokołu odbioru do umowy o dzieło.

¹¹ Uchwała 2/222 Rady Naukowej Instytutu Zootechniki PIB podjęta na 222. posiedzeniu zdalnym 16.12.2021 r.

¹² Uchwała 3/224 Rady Naukowej Instytutu Zootechniki PIB podjęta na 224. posiedzeniu zdalnym 16.12.2022 r.

Ogółem przychody z całokształtu działalności	88 608	80 856	91,25%	90 874	89 349	98,32%	92 807	117 726	126,85%
Ogółem koszty z całokształtu działalności	82 116	79 012	96,22%	86 557	84 209	97,29%	90 503	107 563	118,85%
Wynik brutto	6 492	1 844	28,40%	4 317	5 140	119,06%	2 304	10 163	441,10%
Wynagrodzenia	28 360	26 155	92,22%	29 210	29 573	101,24%	31 835	34 450	108,21%
Zużycie materiałów i energii	25 600	24 994	97,63%	26 264	26 346	100,31%	26 890	37 090	137,93%
Usługi obce	9 200	1 800	19,57%	12 500	11 857	94,86%	12 300	14 721	119,68%
Ubezpieczenia społeczne i inne	5 659	6 124	108,22%	5 720	6 885	120,37%	7 082	8 132	114,83%
Pozostałe przychody operacyjne	6 900	3 356	48,64%	7 295	2 755	37,77%	7 550	9 840	130,33%
Pozostałe koszty operacyjne	1 730	939	54,28%	1 730	420	24,28%	1 790	3 456	193,07%
Zobowiązania krótkoterminowe	11 770	14 550	123,62%	10 467	9 645	92,15%	9 367	9 399	100,34%
Należności krótkoterminowe	6 000	6 808	113,47%	5 000	7 897	157,94%	5 500	9 443	171,69%

Tabela w tys. zł.

Zaopiniowane przez Radę Naukową ww. plany finansowe nie były zmieniane w ciągu roku. Zgodnie z informacją dyrektora Instytutu¹³, IZ-PIB nie jest jednostką budżetową, więc to w gestii dyrektora leży opinia, czy prawdopodobna czy też planowana śródroczna zmiana wartości wykazanej w planie wymaga ponownego zaopiniowania przez Radę Naukową.

Plany finansowe Instytutu zostały ustalone i zaopiniowane przez Radę Naukową z odpowiednim wyprzedzeniem, tj. w terminie umożliwiającym ich obowiązywanie od początku roku, na który zostały opracowane. Mając na względzie, że plan finansowy stanowi podstawę gospodarowania środkami finansowymi w przypadku przewidywanego wzrostu kosztów wykazanych w planie finansowym, który powoduje przekroczenie zakładanych wartości zasadne jest dokonywanie korekty przedmiotowego planu, czego Instytut nie wykonywał. Roczne plany zostały sporządzone w szczególności określonej w art. 18 ust. 11 ustawy o instytutach badawczych.

1.3. Do zadań Rady Naukowej określonych w art. 29 ust. 2 pkt 10 ustawy o instytutach badawczych należy opiniowanie rocznych sprawozdań finansowych, które są zatwierdzane przez ministra nadzorującego instytut (art. 18 ust 13 powyżej ustawy).

Sprawozdanie finansowe Instytutu za rok 2020

Sprawozdanie zostało: sporządzone 28.04.2021 r.; podpisane przez dyrektora i głównego księgowego 28.04.2021 r.; zbadane przez niezależnego biegłego rewidenta – opinia z 30.04.2021 r.; zaopiniowane przez Radę Naukową 13.05.2021 r.¹⁴. Korekta sprawozdania została podpisana przez dyrektora i głównego księgowego 09.06.2021 r.; zbadana przez niezależnego biegłego rewidenta – opinia z 10.06.2021 r. Minister

¹³ Pismo z 12.06.2023 r.

¹⁴ Uchwała 2/220 Zaopiniowanie sprawozdania finansowego

Rolnictwa i Rozwoju Wsi postanowieniem z 28.06.2021 r. zatwierdził przedłożone sprawozdanie. Sprawozdanie zostało przekazane do zamieszczenia w Biuletynie Informacji Publicznej Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi 08.07.2021 r., a wpisu do rejestru KRS dokonano 07.07.2021 r.

Sprawozdanie finansowe Instytutu za rok 2021

Sprawozdanie zostało: sporządzone 20.05.2022 r.; podpisane przez dyrektora i głównego księgowego 25.05.2022 r.; zbadane przez niezależnego biegłego rewidenta – opinia z 25.05.2022. r.; zaopiniowane przez Radę Naukową 26.05.2022 r.¹⁵. Po uwzględnieniu uwag Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 22.06.2022 r. zostało sporządzone nowe sprawozdanie; podpisane przez dyrektora i głównego księgowego 07.07.2022 r.; zbadane przez niezależnego biegłego rewidenta – opinia z 08.07.2022 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi postanowieniem z 14.07.2022 r. zatwierdził przedłożone sprawozdanie. Sprawozdanie zostało przekazane do zamieszczenia w Biuletynie Informacji Publicznej Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi 06.09.2022 r., a wpisu do rejestru KRS dokonano 16.08.2022 r.

Sprawozdanie finansowe Instytutu za rok 2022

Sprawozdanie zostało: sporządzone 31.03.2023 r.; podpisane przez dyrektora i głównego księgowego 05.05.2023 r.; zbadane przez niezależnego biegłego rewidenta – opinia z 09.05.2023. r.; zaopiniowane przez Radę Naukową 19.05.2023 r.¹⁶.

Obowiązki dot. terminu sporządzenia, podpisania, zasięgnięcia opinii RN, zaopiniowania sprawozdania przez biegłego rewidenta, skierowania do zatwierdzenia przez organ nadzorujący Instytut oraz publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zostały spełnione, z zastrzeżeniem niedochowania terminu przekazania sprawozdania za 2021 r. do zamieszczenia w Biuletynie Informacji Publicznej Ministra RiRW. Sprawozdanie nie zostało przekazane do publikacji niezwłocznie po jego zatwierdzeniu, a po upływie 1,5 miesiąca. Zrealizowano wymóg złożenia sprawozdań do KRS.

1.4. Podział zysku za lata 2020 -2021 był zaopiniowany przez Radę Naukową odpowiednio: 13.05.2021 r. – za 2020 r. (uchwała 3/220); 26.05.2022 r. – za 2021 r. (uchwała 2/223) oraz 19.05.2023 r. – za 2022 r. (uchwała 3/225).

Osiągnięty w latach 2020 – 2022 r. zysk przeznaczono na fundusz rezerwowy: 70,8 % - 2021 r., 19,8% -2022 r.; fundusz badań własnych: 29,2% -2021 r., 39,6%- 2022 r.; pokrycie straty z lat ubiegłych 40,6 %- 2022 r. Zyski uzyskane z działalności komercyjnej przeznaczane są na działalność statutową¹⁷.

2. Analiza wybranych zagadnień finansowo-księgowych w badanym okresie

2.1. Struktura przychodów i kosztów.

Tabela w tys. zł.

	Wykonanie 2020	Wykonanie 2021	Wykonanie 2022
Ogółem przychody z całokształtu działalności	80 856	89 349	117 726

¹⁵ Uchwała 1/223 Zaopiniowanie sprawozdania finansowego.

¹⁶ Uchwała 2/225 Zaopiniowanie sprawozdania finansowego. Czynności dot. zatwierdzenia sprawozdania, przekazania go do zamieszczenia w Biuletynie Informacji Publicznej oraz dokonania wpisu w KRS nastąpiły po okresie objętym kontrolą.

¹⁷ Na podstawie informacji dyrektora Instytutu z 12.06.2023 r.

Ogółem koszty z całokształtu działalności	79 012	84 209	107 563
Wynik brutto	1 844	5 140	10 163
Wynagrodzenia	26 155	29 573	34 450
Pozostałe przychody operacyjne	3 356	2 755	9 840
Pozostałe koszty operacyjne	939	420	3 456

Zestawienie przychodów i kosztów dla jednostki ogółem, z wyszczególnieniem zakładów doświadczalnych za 2022 r.				
	łącznie w tys. zł	% udział w łącznej wysokości CENTRALA	% udział w łącznej wysokości ZD KOŁUDA WIELKA	% udział w łącznej wysokości ZD PAWŁOWICE
przychody ogółem	117 726	48%	21%	31%
koszty ogółem	107 563	51%	19%	30%

2.1.1. Przychód ogółem z całokształtu działalności wynosił odpowiednio: w 2022 r. - 117 726 tys. zł (był wyższy o 32% w stosunku do 2021 r.); w 2021 r. 89 349 tys. zł (był wyższy o 11% w stosunku do 2020 r.). Na wzrost przychodów ogółem w 2022 r. miało wpływ w szczególności: sfinalizowanie sprzedaży kilku praw do użytkowania wieczystego gruntów zbędnych dla działalności Instytutu, zwiększenie wartości przychodów finansowych z tytułu aktywnego lokowania wolnych środków pieniężnych oraz wzrost wartości uzyskanych dywidend ze spółek, w których Instytut posiada zaangażowanie kapitałowe¹⁸.

Ogółem koszty z całokształtu działalności wyniosły odpowiednio: w 2022 r. - 107 563 tys. zł (wyższe o 28% w stosunku do 2021 r.); w 2021 r. – 84 209 tys. zł (wyższe o 7% w stosunku do 2020 r.). Na wzrost kosztów ogółem miał wpływ w szczególności: wzrost cen materiałów i usług (w tym koszty zużycia gazu i energii elektrycznej) oraz zwiększenia wartości kosztów wynagrodzeń i pochodnych¹⁸.

Podejmowane przez dyrektora Instytutu działania spowodowały, że Instytut w latach 2021-2022 corocznie poprawiał swój wynik finansowy osiągając odpowiednio zysk brutto w wysokości: 5 140 tys. zł w 2021 r. (wzrost o 179% w stosunku do 2020 r.) oraz 10 163 tys. zł w 2022 r. (wzrost o 98% w stosunku do 2021 r.). W latach 2021-2022 wynik brutto w każdym roku był wyższy od zakładanego w planie odpowiednio o 19% w 2021 r. i 341 % w 2022 r. Na poprawę wyniku finansowego Instytutu w 2022 r. w stosunku do roku 2021 r. miały wpływ przede wszystkim o wiele lepsze w stosunku do roku 2021 wyniki Zakładów Doświadczalnych Instytutu oraz wyższy poziom dywidendy wypłaconej przez spółki, w których Instytut posiada zaangażowanie kapitałowe¹⁸.

Zakładany w planie finansowym zysk w 2021 r. dla Centrali Instytutu nie został osiągnięty (strata - 737 tys. zł wobec zakładanego zysku 2 248 tys. zł), jednak pomimo tej sytuacji Instytut osiągnął zysk i był on wyższy od zakładanego w planie o 19%. Wykazana za 2021 r. strata dla Centrali wynikała głównie z przeciągającej się i niezakończonyj sprzedaży praw do użytkowania wieczystego gruntów Instytutu. Sprzedaż tych praw została sfinalizowana w roku 2022¹⁸.

Wynik finansowy Instytutu w kontrolowanym okresie ze sprzedaży wyniósł:

- w 2020 r. – strata w wysokości 3 807 tys. zł;

¹⁸ Na podstawie informacji dyrektora Instytutu z 12.06.2023 r.

- w 2021 r. – zysk w wysokości 1 525 tys. zł;
- w 2022 r. strata w wysokości 1 713 tys. zł.

Na zmianę w 2022 r. wyniku finansowego ze sprzedaży w stosunku do 2021 r. miało wpływ m.in. wzrost kosztów materiałów i energii o 40%, kosztów wynagrodzeń o 16%, spadek wartości sprzedanych towarów i materiałów o 95% oraz wzrost pozostałych kosztów rodzajowych o ponad 60%.

Z pozostałej działalności operacyjnej Instytut w 2022 r. osiągnął zysk 6 384 tys. zł., tj. o 173 % wyższy niż w 2021 r.

Przychody finansowe Instytutu w 2022 r. wyniosły 5 809 tys. zł i były 3 krotnie większe od przychodów w 2021 r. wynoszących 1 445 tys. zł, natomiast koszty finansowe w 2022 r. wyniosły 316 tys. zł (wzrost o 151 tys. zł w stosunku do 2021 r.). Mając na względzie powyższe zysk Instytutu na działalności finansowej w 2022 r. wyniósł 5 492 tys. zł, tj. był o 330% większy niż w 2021 r.

Na koniec 2022 r. Instytut posiadał środki pieniężne w kwocie 6 696 tys. zł. i były one o 7 261 tys. zł mniejsze niż w 2021 r. Wpływ na ich zmniejszenie miały m.in. wydatki Instytutu związane z nabyciem wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych w wysokości 14 515 tys. zł¹⁹, na aktywa finansowe rzędu 1 131 tys. zł oraz inne wydatki inwestycyjne 1500 tys. zł. Instytut w 2022 r. dokonał zakupu specjalistycznej aparatury niezbędnej do realizacji zadań badawczych oraz sprzętu pomocniczego, jak również m.in. dokonał modernizacji: gęśnika wraz z drogą wewnętrzną i placem; dachu na budynku administracyjnym; windy; stacji paliw; modernizacji i rozbudowy sieci monitoringu; przebudował budynek drukarni; dostosował budynek główny IZ – PIB dla osób niepełnosprawnych; utworzył pasieki i innowacyjny system do analizy parametrów wody; rozpoczął budowę budynku Krajowego Centrum Pozyskiwania i Kriokonserwacji Materiału Biologicznego Owiec i Kóz. Dodatkowo dokonano wpłaty zaliczek na zakup Pałacu w Kołudzie Wielkiej oraz na zakup nieruchomości w Żernikach Wielkich.

Wydatki na aktywa finansowe dotyczyły podwyższenia kapitału zakładowego spółki Zakład Doświadczalny IZ – PIB Rudawa Sp. z o.o. oraz na udziały w Spółdzielni Mleczarskiej w Gostyniu. Inne wydatki inwestycyjne dotyczyły podwyższenia kapitału spółki Zakład Doświadczalny IZ–PIB Grodziec Śląski imienia profesora Mieczysława Czai Sp. z o.o.²⁰.

W 2022 r. przychody Instytutu dot. sprzedaży związanej z działalnością badawczo-rozwojową wyniosły 4 902 tys. zł. i były wyższe o 379 tys. zł. od osiągniętego w 2021 r. wyniku z tego tytułu.

Podjęmowane przez dyrektora Instytutu działania wpływają pozytywnie na poprawę sytuacji finansowej Instytutu. Powyższe przyczynia się również do wzrostu wynagrodzeń w Instytucie.

2.1.2. Przychody Instytutu z tytułu otrzymanych subwencji, dotacji, projektów i grantów

Tabela przychody z tytułu subwencji, dotacji, projektów i grantów

Przychody z tytułu subwencji, dotacji, projektów i grantów	2021	2022
Subwencja na działalność statutową	6 585 517,98	6 570 313,87
Subwencja na działalność upowszechniającą naukę	331 882,02	340 660,71
Subwencja na zakup środków trwałych i aparatury	0,00	144 725,42

¹⁹ Głównie zakupy specjalistycznej aparatury niezbędnej do realizacji zadań badawczych oraz sprzętu pomocniczego, a także nakłady inwestycyjne na budynki i budowlę.

²⁰ Na podstawie informacji dyrektora Instytutu z 12.06.2023 r.

Zadania ustawowe określone w przepisach o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt ²¹	13 219 741,10	15 401 463,82
Laboratorium referencyjne	941 504,49	975 014,63
Postęp biologiczny - badania podstawowe	2 752 196,12	2 754 395,18
Zagadnienia związane z rolnictwem ekologicznym, rozwojem rolnictwa na terenach górskich, racjonalnym nawożeniem, opracowaniem krajowych wskaźników oraz zrównoważonych metod produkcji dla celów ochrony środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatu oraz wsparciem prac związanych z przygotowaniem planu strategicznego WPR na lata 2021-2027 ²² .	2 285 073,32	0,00
Granty	1 430 175,00	269 618,75
Dotacje przedmiotowe - postęp biologiczny w produkcji zwierzęcej - badania podstawowe	36 999,30	36 853,29
Krajowe projekty badawcze	8 890,16	0,00
Rolnictwo ekologiczne	245 260,23	286 712,98
Projekty "Współpraca"	149 907,92	717 140,69
Dopłata do kosztów usługowego zbiorowego odprowadzania ścieków U.G. Krzemieniewo	75 468,30	50 312,20
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu	0,00	15 000,00
Dotacje na środki trwałe i wartości niematerialne i prawne	1 117 312,18	575 411,50
Przychody w tytule dopłat do rolnictwa	3 463 264,21	3 882 763,69
Razem	32 643 192,33	32 020 386,73

Przychody Instytutu z tytułu otrzymanych subwencji, dotacji, projektów i grantów wyniosły w 2022 r. – 32 020 tys. zł (27,2% przychodów ogółem w danym roku) i były niższe o kwotę 622,8 tys. zł, od otrzymanych w 2021 r. - 32 643 tys. zł (36,5% przychodów ogółem w danym roku). Powyższe wskazuje na spadek procentowego udziału subwencji, dotacji, projektów i grantów w przychodach Instytutu.

2.1.3. W 2022 r. Instytut realizował następujące projekty w ramach otrzymanych środków.

Dotacje – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Zadanie	Kwota otrzymana w 2022 r. /wpływ środków/	Kwota rozliczona w 2022 r.	Termin rozliczenia	Data wypłaty środków
Zadania ustawowe określone w przepisach o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich, o paszach oraz w przepisach rozporządzenia PE i Rady 2016/1012 w sprawie hodowli zwierząt - umowa DZW.pp.862.1.2022	16 098 000,00	15 401 463,82	31.12.2022	15.07.2022, 14.10.2022, 28.10.2022,
Zadania realizowane w ramach badań podstawowych rzecz postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej - decyzja 17/2022	2 761 000,00	2 754 395,18	31.12.2022	18.05.2022, 14.10.2022
Zadania realizowane w ramach Laboratorium referencyjnego - umowa	994 000,00	975 014,63	31.12.2022	27.05.2022, 17.10.2022, 28.10.2022
Refundacja kosztów subsydiowanych usług polegających na prowadzeniu ksiąg kóz rasy karpackiej w 2022 r. - decyzja 26/2022	36 853,29	36 853,29	31.12.2022	25.05.2022, 10.06.2022, 24.06.2022, 04.08.2022, 05.10.2022, 07.10.2022, 04.11.2022, 25.11.2022, 23.12.2022, 27.12.2022

²¹ Umowa nr DHZ.pp.862.1.2021, DZW.pp.862.1.2022 r.

²² Umowa nr DSR.nw.070.8.2021.

<i>Koszty badań na rzecz rolnictwa ekologicznego - decyzja DEJ.re.027.11.2022</i>	286 712,98	286 712,98	30.11.2022	03.06.2022, 15.12.2022
---	------------	------------	------------	------------------------

Subwencje i środki na projekty - Ministerstwo Edukacji i Nauki

Przedmiot	Kwota otrzymana w 2022 r. /wpływ środków/	Kwota rozliczona w 2022 r.	Termin rozliczenia	Data wypłaty środków
<i>Subwencja na działalność statutową Instytutu</i>	7 055 700,00	7 055 700,00	31.12.2022	05.01.2022, 02.02.2022, 02.03.2022, 04.04.2022, 04.05.2022, 02.06.2022, 04.07.2022, 02.08.2022, 02.09.2022, 04.10.2022, 03.11.2022, 02.12.2022
<i>Projekt badawczy pt.: "Analiza profilu ekspresji genów w keratynocytach końskich, transfekowanych wektorami ekspresyjnymi dla białek wirusowych E4 oraz E7, z użyciem technik sekwencjonowania następczej generacji w powiązaniu z analizą wybranych zmian czynnościowych komórki" - w ramach programu "Diamentowy Grant" - umowa nr 0127/DIA/2017/46</i>	0,00	220 000,00	31.12.2022	08.02.2018, 16.04.2018, 13.07.2018, 16.10.2018, 05.02.2019, 17.04.2019, 18.07.2019, 24.10.2019, 19.01.2021, 12.04.2021, 14.07.2021
<i>Projekt badawczy pt.: "Identyfikacja pochodzenia męskich i żeńskich linii założycielskich polskich ras rodzimych koni w oparciu o ukierunkowane resekwencjonowanie chromosomu Y oraz zmienność mitochondrialnego DNA-mtDNA" - w ramach programu "Diamentowy Grant" - umowa nr 0211/DIA/2019/48</i>	34 650,00	0,00	17.10.2023	29.10.2019, 19.01.2021, 12.04.2021, 14.07.2021, 13.10.2021, 18.01.2022, 27.04.2022, 13.07.2022, 06.10.2022

Środki na projekty badawcze, działania naukowe - Narodowe Centrum Nauki

Przedmiot	Kwota otrzymana w 2022 r. /wpływ środków/	Kwota rozliczona w 2022 r.	Termin rozliczenia	Data wypłaty środków
<i>Projekt badawczy pt.: "Zagrożenia związane z zanieczyszczeniem pasz antybiotykami" - w ramach konkursu OPUS-21 - umowa nr UMO-2021/41/B/NZ9/04114</i>	99 971,00	0,00	28.02.2025	07.04.2022
<i>Projekt badawczy pt.: "Molekularne mechanizmy transportu żelaza przez łożysko a regulacja metabolizmu żelaza noworodków świni domowej i dzika: badania porównawcze" - w ramach konkursu OPUS-17 - umowa nr UMO-2019/33/B/NZ9/02566</i>	22 400,00	0,00	19.04.2023	19.11.2020, 28.04.2021, 20.01.2022, 22.05.2022
<i>Projekt badawczy pt.: "Kompleksowe spojrzenie na końskie sarkoidy - multiomiczna charakterystyka mikroRNA i piRNA jako czynników transformacji neoplastycznej sarkoidów" - w ramach konkursu SONATA-17 - umowa nr UMO-2021/43/D/NZ9/02763</i>	163 560,00	0,00	30.09.2026	08.08.2022
<i>Projekt badawczy pt.: "Wpływ suplementacji witaminą D3 diety świń na transkryptom i proteom w wybranych tkankach" - w ramach konkursu PRELUDIUM BIS-1 - umowa nr UMO-2019/35/O/NZ9/03148</i>	133 200,00	0,00	30.09.2024	25.09.2020, 19.02.2021, 16.07.2021, 24.03.2022, 22.07.2022

<i>Projekt badawczy pt: "Genetyka populacyjna zespołów chrząszczy saproksylicznych w lasach chronionych i gospodarczych" - w ramach konkursu OPUS-22 - umowa nr UMO-2021/43/B/NZ9/00991</i>	0,00 (przyznane środki w kwocie 545 218,00)	0,00	27.09.2026	Instytut nie otrzymał środków na realizację projektu w 2022 r.
<i>Działanie naukowe pt: "Wpływ kompozycji komórkowej mięsa, hodowanego w warunkach in-vitro, na zawartość składników odżywczych" - w ramach konkursu MINIATURA 3 - DEC-2021/05/X/NZ9/01365</i>	0,00	0,00	14.06.2023	17.12.2021
<i>Działanie naukowe pt: "Analiza zmian profilu metylacji DNA w tkance skóry w wyniku patogenezы sarkoidu u koni" - w ramach konkursu MINIATURA 4 - DEC-2020/04/XNZ9/00129</i>	0,00	49 618,75	25.08.2022	12.10.2020

Grupy operacyjne -Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Przedmiot	Kwota otrzymana w 2022 r. /wpływ środków/	Kwota rozliczona w 2022 r.	Termin rozliczenia	Data wypłaty środków
<i>Realizacja operacji pt: "Innowacyjna technologia produkcji drobiu z zastosowaniem preparatów mających na celu eliminację antybiotyków" - w ramach działania "Współpraca" objętego PROW 2014-2020 - umowa</i>	383 660,69	383 660,69	II etap - 31.01.2021 III etap - 30.07.2021	17.08.2022, 14.10.2022
<i>Realizacja operacji pt: "Optymalizacja warunków utrzymania bydła i efektywności produkcji poprzez innowacyjne rozwiązania w wyposażeniu obory i cielętnika" - w ramach działania "Współpraca" objętego PROW 2014-2020 - umowa</i>	197 068,45	197 068,45	I etap - 08.11.2021	24.10.2022
<i>Realizacja operacji pt: "Przyjazna dla klimatu polska wołowina i wieprzowina wysokiej jakości" - w ramach działania "Współpraca" objętego PROW 2014-2020 - umowa</i>	129 248,77	129 248,77	II etap - 30.09.2021 III etap - 31.12.2021	28.07.2022, 03.08.2022

Pozytywnie ocenia się podejmowane przez Instytut działania w zakresie pozyskiwania subwencji, dotacji, projektów i grantów oraz realizację projektów z nich wynikających.

2.2. Należności Instytutu

2.2.1. Instytut nie posiadał regulacji wewnętrznych w zakresie działań związanych z procesem windykacji należności. W regulaminie organizacyjnym Instytutu²³ określono, że Dział Finansowo-Księgowy wykonuje zadania z zakresu obsługi finansowej i księgowej Instytutu (...), w szczególności prowadzi ewidencję rozrachunków, przestrzega terminowego regulowania zobowiązań Instytutu oraz prowadzi windykację należności we współpracy z radcą prawnym (§ 37 pkt. 5 regulaminu).

2.2.2. Należności Instytutu na koniec każdego roku (31 grudnia) przedstawiały się następująco

Tabela należności

	Należności krótkoterminowe 31.12.2020	Należności długoterminowe 31.12.2020	Należności krótkoterminowe 31.12.2021	Należności długoterminowe 31.12.2021	Należności krótkoterminowe 31.12.2022	Należności długoterminowe 31.12.2022
Centrala	3 408 766,52	0,00	2 814 466,41	0,00	5 284 589,19	1 500 000,00
ZD Pawłowice	2 030 036,70	0,00	2 653 128,90	0,00	2 274 386,84	0,00

²³ Zał. do Zarządzenia nr 53/22 z dnia 4 października 2022 r. dyrektora Instytutu w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego IZ – PIB.

ZD Kołuda Wielka	1 369 690,87	0,00	2 429 796,82	0,00	1 883 527,96	0,00
Razem	6 808 494,09	0,00	7 897 392,13	0,00	9 442 503,99	1 500 000,00

2.2.3. Proces windykacji, zgodnie z informacją dyrektora²⁴, przedstawiał się następująco:

1. Po uzgodnieniu ksiąg rachunkowych danego okresu, pracownik księgowości analizuje zestawienie dłużników wraz z wysokością ich zobowiązań wobec Instytutu.
2. W przypadku stwierdzenia opóźnienia w zapłacie wymagalnej wierzytelności wynikającej z umowy, faktury, noty księgowej itp., pracownik prowadzący windykację ustala, czy istnieje możliwość kompensaty zobowiązań, sporządza odpowiednią informację i wysyła do dłużnika.
3. W przypadku braku takiej możliwości podejmuje działania telefoniczne, mailowe, smsem monitoruje dłużnika lub wysyła wezwanie do zapłaty. Dobór metody zależy od wysokości zaległej kwoty i statusu prawnego kontrahenta, przy czym preferuje się, aby osoby fizyczne i osoby prowadzące działalność gospodarczą monitorować telefonicznie.
4. Kolejnym krokiem jest zablokowanie dalszych dostaw / wykonywania usług, które są możliwe do wykonywania po uregulowaniu zaległości, a także po dokonaniu zapłaty z góry za dany towar/usługę.
5. Pracownik prowadzący windykację sprawdza czy wierzytelność została uregulowana w całości lub w części, albo czy dłużnik odpowiedział pisemnie na wezwanie lub kwestionuje istnienie wierzytelności bądź jej wysokość.
6. Na pisemny wniosek dłużnika wierzytelności mogą być odroczone lub rozłożone na raty, jeżeli terminowe spłacenie należności mogłoby zagrażać istotnym interesom dłużnika, zwłaszcza jego egzystencji, albo dalszemu funkcjonowaniu podmiotu lub gdy jest to uzasadnione szczególnie ważnymi względami społecznymi lub gospodarczymi.
7. W przypadku braku uregulowania zaległej i niekwestionowanej przez dłużnika należności, wysyłane jest drugie wezwanie do zapłaty, a w przypadku dalszego opóźnienia w zapłacie, dokumentacja przekazywana jest do kancelarii prawnej.
8. Jeśli należność nie została przez dłużnika uregulowana lub uregulowana tylko częściowo, kancelaria prawna rozpoczyna windykację sądową.
9. Wniosek o podjęcie windykacji zawiera dokładną nazwę dłużnika oraz adres siedziby wykonywania działalności, a w przypadku osób fizycznych, prowadzących działalność gospodarczą, adres zamieszkania.
10. Do wniosku o podjęcie windykacji dołącza się kserokopie następujących dokumentów:
  - a) umowę z dłużnikiem, o ile została zawarta;
  - b) faktury (noty odsetkowe) wymienione we wniosku;
  - c) całość korespondencji prowadzonej z dłużnikiem, dotyczącej należności;
  - d) posiadane dokumenty dotyczące dłużnika;
  - e) dowody zapłat częściowych.

²⁴ Pismo dyrektora z 18.01.2023 r.

11. W przypadku niewielkich, zaległych należności (do 1 000,00 zł) pracownik prowadzący windykacje, zobowiązany jest do przeanalizowania kosztów windykacji.

Jeżeli windykacja należności okaże się zbyt kosztowna, to znaczy przewidywane koszty związane z dochodzeniem należności są równe lub wyższe kwocie zadłużenia, pracownik księgowości przekazuje protokół nieściągalności wraz z uzasadnieniem dyrektorowi.

12. Po zaakceptowaniu przez dyrektora protokołu o nieściągalności wierzytelności, stanowi on podstawę do ich umorzenia.

2.2.4. Monitorowanie procesu windykacji odbywa się poprzez analizę struktury wiekowej należności, sprawdzenie czy wierzytelność została uregulowana w całości lub w części. Ustalono, że kwota należności, których termin płatności przekroczył jeden rok wynosi ok. 471 tys. zł²⁵ i dotyczy 51 podmiotów, z czego największą kwotę długu posiada zakład doświadczalny, w którym 100% udziałów posiada Instytut.

Głównymi przyczynami powstania tych należności była trudna sytuacja dłużnika lub brak odpowiedzi na kierowane przez Instytut wezwania do zapłaty. Spośród 51 podmiotów:

- 8 podmiotów uregulowało należności (zostały one skompensowane) lub podmioty zobowiązały się uregulować je w 2023 r. (kwota ponad 371 tys. zł.),
- dla 42 podmiotów utworzono odpisy aktualizujące na kwotę ponad 99 tys. zł, w tym 19 podmiotów zostało zgłoszonych do laboratorium jako dłużnik²⁶, a w stosunku do 2 podmiotów w 2023 r. skierowano sprawy na drogę sądową (kwota 2 152,50 zł oraz 1 166,40 zł);
- w 1 przypadku dla zgłoszenia podmiotu do laboratorium jako dłużnika nie utworzono odpisu.

Z wybranej próby 7 podmiotów²⁷ Instytut nie przedstawił dokumentów potwierdzających przeprowadzanie analizy kosztów windykacji oraz protokołów o nieściągalności wierzytelności dla 6 podmiotów, co wskazuje że przedstawione zasady postępowania nie były stosowane w pełnym zakresie. Instytut podejmował działania związane z windykacją należności niemniej nadzór nad tym procesem powinien zostać wzmocniony. Procedura analizy i windykacji należności powinna zostać uregulowana pisemnie, a jej realizacja okresowo monitorowana.

2.3. Polityka rachunkowości

2.3.1. Obowiązująca w Instytucie Polityka rachunkowości określała:

- 1) rok obrotowy wskazany jako rok kalendarzowy od 1 stycznia do 31 grudnia i pokrywający się z przyjętym do rozliczeń rokiem podatkowym;
- 2) wchodzące w skład roku obrotowego śródroczne okresy sprawozdawcze, którymi są kolejne miesiące kalendarzowe;
- 3) zintegrowany system informatyczny używany do prowadzenia ksiąg rachunkowych, tj. enova365 (w ZD Kołuda Wielka do 31 grudnia 2022 r. użytkowane były: InsERT, Casco i PWSK);
- 4) sposób prowadzenia ksiąg rachunkowych, w tym:

²⁵ na 31.12.2022 r

²⁶ W celu zablokowania dalszych usług, które możliwe są do wykonywania po uregulowaniu zaległości.

²⁷ Akta kontroli – pismo dyrektora Instytutu z 12.06.2023 r.

- a) zakładowy plan kont, ustalającego wykaz kont księgi głównej, przyjęte zasady klasyfikacji zdarzeń, zasady prowadzenia kont ksiąg pomocniczych oraz ich powiązania z kontami księgi głównej;
- b) wykaz zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe dla programów używanych w poszczególnych jednostkach zawarty jest w Zakładowych Planach Kont tych jednostek;
- 5) metody wyceny aktywów i pasywów oraz procedury ustalania wyniku finansowego;
- 6) zgodnie z informacją zawartą w Polityce rachunkowości opis systemu służącego ochronie danych i ich zbiorów określony został w zarządzeniu nr 73/09 z 31.12.2009 r.²⁸.

Wprowadzona w Instytucie Polityka rachunkowości określa kompletny i spójny zbiór zasad obowiązujących w centrali oraz oddziałach Instytutu zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²⁹.

2.3.2. Dyrektor Instytutu aktami notarialnymi³⁰ ustanowił pełnomocnikami Instytutu zastępcę dyrektora do spraw infrastruktury, zastępcę dyrektora do spraw nauki oraz głównego księgowego i upoważnił ich do wykonywania w imieniu Instytutu czynności w zakresie m.in:

- 1) samodzielnego podpisywania pism kierowanych do osób trzecich, przedstawiających stanowisko Instytutu w przedmiocie związanym z powierzonymi zakresami czynności,
- 2) nabywania oraz zbywania wszelkich nieruchomości,
- 3) zawierania wszelkich umów cywilnoprawnych związanych z nieruchomościami;
- 4) obciążania należących do Instytutu nieruchomości oraz praw użytkowania wieczystego nieruchomości, dowolnymi ograniczonymi prawami rzeczowymi,
- 5) zbywania i nabywania udziałów i akcji.

2.4. Umowy cywilnoprawne

2.4.1. W Instytucie obowiązuje Zarządzenie nr 10/10 z dnia 19.03.2010 r. w sprawie prowadzenia rejestru umów oraz wzorów umów³¹. Zarządzeniem nr 49/20 z dnia 31.08.2020 r. Dyrektora IZ – PIB w sprawie wprowadzenia nowych wzorów umowy zlecenia, aneksu do umowy zlecenia, umowy o dzieło, rachunku do umowy zlecenia, rachunku do umowy o dzieło oraz protokołu odbioru do umowy o dzieło określono nowe wzory obowiązujących dokumentów.

Wzory te zawierały odpowiednie postanowienia, które zabezpieczały interesy Instytutu, w tym kary umowne. Protokoły odbioru umów zlecenia / dzieło wskazywały na konieczność zamieszczenia informacji nt. stopnia wykonania przedmiotu umowy, w tym informacje o ew. usunięciu wad i określeniu terminu. Przedkładane przez zleceniobiorcę rachunki podlegały konieczności potwierdzenia: wykonania zlecenia/dzieła zgodnie z umową przez wyznaczone w umowie osoby; przez bezpośredniego przełożonego, że praca nie mieści się w zakresie obowiązków pracownika

²⁸ Zarządzenie nr 73/09 z 31.12.2009 r. Dyrektora Instytutu w sprawie wprowadzenia w Instytucie Badawczym procedur kontroli zarządczej w zakresie wykorzystania środków publicznych i dysponowania tymi środkami.

²⁹ Dz. U z 2023 r. poz. 120, t. j. ze zm.

³⁰ Z 18.08.2021 r. – zastępca dyrektora do spraw infrastruktury, z 17.03.2020 r. – zastępca dyrektora do spraw nauki, z 08.10.2018 r. – główny księgowy.

³¹ Zarządzenie zmienione m.in. zarządzeniem nr 60/19 oraz zarządzeniem nr 49/20.

IZ-PIB i została wykonana poza godzinami pracy; sprawdzenia pod względem merytorycznym oraz formalno-rachunkowym.

Wprowadzone w ww. zarządzeniu rozwiązania były właściwe w celu potwierdzenia, że zadania wynikające z umów, nie są realizowane w czasie wykonywania zadań wynikających ze stosunku pracy. Obowiązujące wzory dokumentów dotyczące umowy zlecenia³² oraz przedkładanych rachunków do umowy zlecenia³³ nie były spójne, tj. wzory rachunków odnosiły się do „liczby godzin” oraz stawki godzinowej (stanowiącej podstawę wypłaty wynagrodzenia m.in. za częściowe wykonanie umowy), a wprowadzony wzór umowy zlecenia określał kwotę wynagrodzenia ogółem przysługującą zleceniobiorcy (bez uwzględnienia stawki godzinowej) oraz zawierał zobowiązanie zleceniobiorcy do oświadczenia maksymalnej liczby godzin świadczenia usługi w trakcie obowiązywania umowy.

2.4.2. Dodatkowo dyrektor Instytutu pismem z 19.02.2020 r. poinformował kierowników komórek organizacyjnych Instytutu o głównych zasadach związanych z zawieraniem umów cywilnoprawnych, podkreślając w nim, że „zawieranie umów z własnymi pracownikami co do zasady nie będzie mieć miejsca, chyba że przedmiot umowy cywilnoprawnej nie będzie objęty zakresem obowiązków lub czynności wynikających ze stosunku pracy oraz będzie wykonywany poza godzinami pracy pracownika, wynikającymi z jego harmonogramu czasu pracy. Naruszenie tego punktu będzie stanowić ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, w wyniku czego pracodawca może rozwiązać z pracownikiem umowy o pracę”.

2.4.3. W 2021 r. Instytut zawarł 179 umów cywilnoprawnych, w tym 20 (7 umów zlecenia oraz 13 umów o dzieło) z 14 pracownikami Instytutu, a w 2022 r. 156 umów cywilno-prawnych, w tym 26 (19 umów zlecenia oraz 7 umów o dzieło) z 19 pracownikami Instytutu. Głównym przedmiotem zawartych umów były różnego rodzaju analizy, opracowania, wykonywanie recenzji, przeprowadzanie wykładów/ćwiczeń oraz wykonywanie zadań opiekuna/funkcji eksperta.

2.4.4. Kontroli poddano 6 umów z 2021 r. oraz 5 umów z 2022 r. zawartych z pracownikami Instytutu.

L.p.	Nr umowy	Rodzaj umowy	Data zawarcia	Oświadczenie do celów podatkowych	Protokół odbioru/ewidencja godzin	UWAGI
1.	18/21	o dzieło	1.03.2021	tak	4.05.2021	
2.	19/21	o dzieło	1.03.2021	tak	4.05.2021	
3.	99/21	zlecenie	1.09.2021	tak	wrzesień-październik 2021	
4.	117/21	o dzieło	6.10.2021	tak	15.12.2021	W oświadczeniu brak jest daty zawarcia umowy.
5.	12/21	o dzieło	18.01.2021	tak	25.03.2021	W § 6 ust. 2 umowy błędnie wskazano, że odbioru przedmiotu umowy dokona osoba wskazana w § 7 ust. 6, podczas gdy osoba ta została wskazana w § 8 ust. 6.
6.	125A/2A/2 2/25	zlecenie	1.10.2021	brak daty	październik-grudzień 2021	W oświadczeniu brak daty podpisu. Rachunek za cały okres obowiązywania umowy nie zawierał podpisu osoby sprawdzającej go pod względem merytorycznym.
7.	20/22 Aneks nr 1	zlecenie	9.02.2022 30.04.2022	tak	luty-kwiecień 2022	Rachunek za luty nie zawierał podpisu osoby sprawdzającej go pod względem merytorycznym.

³² Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 48/20.

³³ Załącznik nr 4 do Zarządzenia nr 48/20.

8.	21/22 Aneks nr I	zlecenie	9.02.2022 30.04.2022	tak n/d	luty–kwiecień 2022	Aneks do umowy zlecenia nr 21/22 zawarty pomiędzy Instytutem a pracownikiem dotyczył zmiany terminu wykonania zleconych czynności. W § 2 umowy wskazano, że pozostała treść umowy nie uległa zmianie. W związku z powyższym nie było nowego oświadczenia do celów podatkowych.
9.	49	o dzieło	26.05.2022	tak	brak daty	Protokół odbioru nie zawiera daty jego sporządzenia.
10.	94/22	o dzieło	12.10.2022	tak	15.12.2022	
11.	43	zlecenie	24.05.2022	tak	czerwiec 2022	

Wszystkie skontrolowane umowy zostały sporządzone na obowiązujących wzorach, zawierają wymagane podpisy oraz rozliczenia, z zastrzeżeniem: 2 umów³⁴, w przypadku których stwierdzono brak podpisu osoby sprawdzającej rachunek pod względem merytorycznym, 1 umowy, w przypadku której w protokole odbioru brakowało daty odbioru przedmiotu umowy o dzieło oraz uchybień opisanych w poz. 4-6 ww. tabeli.

We wszystkich skontrolowanych sprawach potwierdzono, że realizowane prace nie mieściły się w zakresie obowiązków pracownika Instytutu i były wykonywane poza godzinami pracy.

2.5. Tworzenie spółek

2.5.1. W okresie objętym kontrolą Instytut nie utworzył spółki kapitałowej i nie obejmował lub nie nabywał akcji i udziałów w takich spółkach (art. 17 ust. 5 ustawy o instytutach badawczych).

Uchwalony przez Radę Naukową Instytutu i zatwierdzony przez Ministra RiRW Statut zawiera postanowienia dotyczące zakładów doświadczalnych³⁵ funkcjonujących w formie spółek prawa handlowego. Zgodnie z § 16 ust. 2 i 4 Statutu „Działy Naukowe Instytutu, Zakłady Doświadczone funkcjonujące w strukturze organizacyjnej oraz Zakłady Doświadczone funkcjonujące w oparciu o przepisy prawa handlowego, stanowią podstawową bazę badawczą, doświadczalną, wdrożeniową i szkoleniową Instytutu”; „Zadania, organizację wewnętrzną i sposób funkcjonowania Zakładów doświadczalnych działających w oparciu o przepisy prawa handlowego, określają ich akty założycielskie”.

Regulamin organizacyjny Instytutu przewiduje, że zakłady doświadczone funkcjonujące w formie spółek prawa handlowego stanowiące bazę badawczo-doświadczalną komórek naukowych współdziałają z komórkami organizacyjnymi Instytutu wchodzącymi w skład pionu Infrastruktury. Powyższe znalazło odzwierciedlenie w schemacie organizacyjnym Instytutu. Ponadto w obowiązujących w Instytucie regulacjach wewnętrznych dotyczących zarządzania własnością intelektualną jako jeden ze sposobów jej komercjalizacji przewidziane zostało utworzenie spółki lub objęcie w takiej spółce udziałów lub akcji (Zarządzenie dyrektora Instytutu nr 20/16 z dnia 5 maja 2016 r., Zarządzenie dyrektora Instytutu nr 7/23 z dnia 12 stycznia 2023 r.). W Instytucie nie zostały wydane odrębne regulacje wewnętrzne regulujące kompleksowo zagadnienie tworzenia spółek. Wynika to przede wszystkim z tego, że istniejące spółki prawa handlowego (z ograniczoną odpowiedzialnością) powstały w roku 1994 (spółki z mniejszościowym udziałem Instytutu) oraz w latach 1999-2002 (spółki z większościowym lub 100% udziałem Instytutu).

³⁴ Umowa nr 125A/2A/22/25; umowa nr 20/22.

³⁵ Dalej: ZD lub Zakłady.

2.5.2. Cel utworzenia spółek oraz komercjalizację wyników badań naukowych przedstawia poniższa tabela.

L.p.	Oznaczenie firmy/spółki	Data i cel utworzenia spółki	Komercjalizacja wyników badań naukowych	Wartość zrealizowanych usług naukowo – badawczych w (zł) / Liczba zadań badawczych	
				2021 r.	2022 r.
1	Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB Chorzelów Sp. z o. o. z siedzibą w Chorzelowie (100% udziału Instytutu)	29-12-2000 Celem Spółki jest prowadzenie działalności naukowej i gospodarczej.	1) wpływ zabiegu - sterylizacji kogutów i żywienia w oparciu o krajowe źródła białka na jakość mięsa. Kształtowanie się wybranych cech fizykochemicznych mięsa kur i pulard w zależności od pochodzenia i żywienia, 2) opracowanie nowego typu klatek dla królików utrzymywanych w warunkach podwyższonego dobrostanu, 3) implementacja potencjału nowoczesnych metod transkryptomiki, genomiki i genetyki populacji w doskonaleniu cech zdrowotności bydła holsztyńskofryzyjskiego na poziomie stad indywidualnych, 4) analiza wpływu immunokastracji na parametry użytkowości tucznej, rzeźnej i jakości mięsa jako alternatywa dla metody chirurgicznej, 5) innowacyjna technologia produkcji drobiu z zastosowaniem preparatów mających na celu eliminację antybiotyków (gr op. zdrowy drób).	1.463.295,25 13 zadań badawczych	1.297.905,25 10 zadań badawczych
2	Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB Grodziec Śląski imienia Prof. Mieczysława Czai Sp. z o. o. z siedzibą w Jaworzcu (77,65% udziału Instytutu)	25-03-1999 Celem Spółki jest osiąganie zysków z prowadzonej działalności gospodarczej i naukowej, a w tym także prowadzenie działalności badawczo-rozwojowej za wynagrodzeniem na rzecz i zlecenie Instytutu Zootechniki PIB oraz za jego zgodą na rzecz innych podmiotów.	Wpływ rolnictwa precyzyjnego na produkcję suma afrykańskiego w obiegu zamkniętym.	brak	21.900,00 2 zadania badawcze
3	Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB Kołbacz Sp. z o. o. z siedzibą w Kołbaczcu (100% udziału Instytutu)	29-12-2000 Celem Spółki jest prowadzenie działalności naukowej i gospodarczej.	1) implementacja potencjału nowoczesnych metod transkryptomiki, genomiki i genetyki populacji w doskonaleniu cech zdrowotności bydła holsztyńskofryzyjskiego na poziomie stad indywidualnych. Badania nad celem hodowlanym w warunkach selekcji bydła na wiele cech, ze szczególnym uwzględnieniem rasy simentalskiej. Ocena dobrostanu cieląt utrzymywanych w różnych rodzajach kojców, 2) optymalizacja warunków utrzymania bydła i efektywności produkcji poprzez innowacyjne rozwiązania w wyposażeniu obory i cielętnika (gr. op. chłodzenie bydła).	16.000,00 3 zadania badawcze	23.000,00 3 zadania badawcze
4	Zakład Doświadczalny Instytut Zootechniki Mełno Sp. z o. o. z siedzibą w Mełnie (49,97% udziału Instytutu)	21-10-1994 Celem Spółki jest prowadzenie produkcji rolniczej.	Spółka nie uczestniczy w komercjalizacji wyników badań Instytutu.	n/d	n/d

5	Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB Odrzechowa Sp. z o. o. z siedzibą w Odrzechowej (100% udziału Instytutu)	02-10-2000 Celem Spółki jest prowadzenie działalności naukowej i gospodarczej.	1) Identyfikacja krów mlecznych rasy simental pod względem zawartości P-kazeiny typu A2 oraz możliwości wykorzystania mleka od nich pochodzącego do produkcji napojów fermentowanych, 2) ewaluacja metod pomiaru emisji i mitygacji GHG w trakcie pastwiskowania, 3) badania nad celem hodowlanym w warunkach selekcji bydła na wiele cech, ze szczególnym uwzględnieniem rasy simentalskiej, 4) wykorzystanie ekstraktów ziołowych w poprawie zdrowotności i wyników produkcyjnych małych przeżuwaczy, 5) opracowanie metody oceny budowy i funkcjonalności aparatu ruchowego koni.	351.300,00 9 zadań badawczych	143.000,00 4 zadania badawcze
6	Rolnicze Zakłady Produkcyjno – Doświadczalne INWESTROLIZ Sp. z o. o. z siedzibą w Żórawinie (17,27% udziału Instytutu)	14-09-1994 Celem Spółki jest prowadzenie produkcji rolniczej.	Spółka nie uczestniczy w komercjalizacji wyników badań Instytutu.	n/d	n/d
7	Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB Rudawa Sp. z o. o. z siedzibą w Rudawie (100% udziału Instytutu)	03-04-2002 Celem Spółki jest prowadzenie działalności naukowej i gospodarczej.	1) implementacja potencjału nowoczesnych metod transkryptomiki, genomiki i genetyki populacji w doskonaleniu cech zdrowotności bydła holsztyńsko-fryzyjskiego na poziomie stad indywidualnych, 2) ocena wpływu innowacyjnych wysokobiałkowych pasz nGMO pochodzenia krajowego na strawność składników pokarmowych, wskaźniki produkcyjne i status zdrowotny zwierząt gospodarskich, 3) ewaluacja metod pomiaru emisji i mitygacji GHG w trakcie pastwiskowania.	47.000,00 3 zadania badawcze	12.000,00 2 zadania badawcze
8	Zakłady Tłuszczowe „Bielmar” Sp. z o. o. z siedzibą w Bielsku-Białej (1,32% udziału Instytutu)	11-04-1994 Celem spółki jest produkcja tłuszczu jadalnych, artykułów spożywczych, przypraw i produktów dietetycznych.	Spółka nie uczestniczy w komercjalizacji wyników badań Instytutu.	n/d	n/d
9	Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB Żerniki Wielkie Sp. z o. o. z siedzibą w Żernikach Wielkich(100% udziału Instytutu)	25-06-1999 Celem Spółki jest prowadzenie działalności naukowej i gospodarczej.	Uzyskanie transgenicznych świni z knock-out (KO) genu miostatyny (MSTN).	230.000,00 2 zadania badawcze	230.000,00 2 zadania badawcze

Funkcjonujące w strukturze Instytutu zakłady doświadczalne zostały przekształcone w spółki z ograniczoną odpowiedzialnością głównie w latach 1999-2002. W tym czasie ustawą regulującą formę prawną oraz sposób działania Instytutu Zootechniki była ustawa z 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych. Do 10 sierpnia 2007 r., to jest do chwili jej nowelizacji³⁶ nie zawierała ona przepisów regulujących funkcjonowanie spółek utworzonych przez jednostki badawczo-rozwojowe. Od 2007 r. ustawodawca wprowadził przepisy szczegółowe dotyczące m.in. wykonywania praw z udziałów, czy zasad tworzenia spółek przez jednostki badawczo-rozwojowe. Art. 17 ust. 15 ustawy z 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych stanowi kontynuację wcześniejszych rozwiązań ustawowych.

³⁶ Dz. U. Nr 134, poz. 934; dodanie ust. 8-10 do art. 14 ustawy o JBR.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił³⁷, że celem przekształcenia zakładów doświadczalnych w spółki prawa handlowego było usprawnienie zarządzania nimi, przy zachowaniu korzyści wynikających z tego, że zakład doświadczalny stanowi podstawową bazę doświadczalną dla Instytutu. Zakłady doświadczalne przed włączeniem do struktury Instytutu w połowie 1986 r. funkcjonowały przez szereg lat jako państwowe przedsiębiorstwa gospodarki rolnej (PGR).

2.5.3. W § 5 obowiązującego regulaminu organizacyjnego wskazano, że Zakłady Doświadczalne (w tym spółki) stanowiące podstawową bazę badawczą, badawczo – doświadczalną, wdrożeniową, szkoleniową Instytutu współpracują z komórkami organizacyjnymi Pionu Nauki i Infrastruktury. Natomiast w § 36 ust. 1 tego regulaminu określono, że Zakłady Doświadczalne Instytutu realizują zadania m.in. w zakresie:

- 1) badań w ramach planu naukowego oraz współpracy z poszczególnymi komórkami naukowymi Centrali Instytutu w realizacji zadań statutowych,
- 2) realizacji prac doświadczalnych i wdrożeniowych zleczanych przez Instytut,
- 3) prowadzenia na potrzeby badań naukowych i prac badawczo-rozwojowych produkcji zwierzęcej i roślinnej zgodnie z najlepszą wiedzą rolniczą przy zastosowaniu zasad ekonomiki produkcji i gospodarki rynkowej,
- 4) upowszechniania osiągnięć Instytutu i wiedzy rolniczej w rejonie swojego działania poprzez organizowanie szkoleń, prezentacji, wystaw itp.,
- 5) świadczenia, za zgodą dyrektora Instytutu, usług doświadczalnych i wdrożeniowych na rzecz podmiotów zewnętrznych.

2.6. Samochody służbowe

W okresie objętym kontrolą Instytut dysponował 7 samochodami osobowymi, 2 ciężarowymi oraz 1 samochodem specjalnym.

2.6.1. Zarządzeniem nr 11/23 z 30.01.2023 w sprawie określenia zasad używania samochodów służbowych wdrożono Regulamin używania samochodów służbowych w IZ – PIB, w którym określono m.in. zasady powierzania samochodu służbowego do celów służbowych; koszty eksploatacji samochodu służbowego oraz zakres obowiązków i odpowiedzialności użytkowników, którym powierzono samochód służbowy. Regulamin nie zawiera zasad dot. wykorzystywania samochodów służbowych do celów prywatnych.

W § 1 ust. 5 Regulaminu zawarto, że „zasady określone niniejszym zarządzeniem nie dotyczą pracowników zatrudnionych na stanowiskach kierowcy, dyrektora, zastępcy dyrektora ds. Nauki oraz zastępcy dyrektora ds. Infrastruktury”. Odnosząc się do powyższego poinformowano³⁸, że „umowy powierzenia samochodu służbowego, które zawierane są z dyrektorami w § 3 określają regulacje i sposób rozliczania samochodów, dlatego regulamin ich nie obowiązuje”.

Niewłaściwe było nieokreślenie w Regulaminie zasad dotyczących użytkowania samochodów służbowych do celów prywatnych, w szczególności z uwagi na fakt, że sytuacje takie miały miejsce oraz

---

³⁷ Pismo dyrektora Instytutu z 3.02.2023 r.

³⁸ Na podstawie informacji zawartej w mailu z 16.05.2023 r.

wyłączenie dyrektora lub kierowcy z obowiązku ewidencjonowania przebiegu kilometrów oraz zużycia paliwa w karcie drogowej (§ 1 ust. 5 w związku z § 3 ust. 4 powyższego Regulaminu).

2.6.2. Dyrektor powierzył zastępcy dyrektora ds. infrastruktury użytkowanie samochodu osobowego Skody Octavii od 11.06.2021³⁹ (zwrot samochodu nastąpił 11.10.2021 r.⁴⁰) a następnie Toyota RAV 4 od 11.10.2021 r. na czas nieoznaczony⁴¹.

Użytkowanie ww. samochodów osobowych do celów prywatnych zostało unormowane umowami, w których określono prawa i obowiązki pracownika związane z użytkowaniem samochodu oraz zawarto informację o zmianie wysokości osiąganego przez pracownika przychodu wynikającego z nieodpłatnego korzystania z samochodu w celach prywatnych.

Zgodnie z § 2 ust. 5 umowy z 11.06.2021 r. korzystanie przez pracownika z samochodu po godzinach pracy oraz w czasie urlopu wymagało uprzedniego uzyskania pisemnej zgody pracodawcy. Aneks nr 1 z 13.06.2021 r., jak również w umowie z 11.10.2021 r. odstąpiono od ww. obowiązku wskazując, że „pracownik będzie używał samochodu zarówno do czynności związanych z działalnością Instytutu jak i do celów prywatnych”.

Nie sformułowano zastrzeżeń w zakresie sporządzonych umów na użytkowanie samochodu osobowego. Ustalono⁴², że z tytułu użytkowania samochodu służbowego do celów prywatnych Instytut prawidłowo ustalił wartość pieniężną nieodpłatnego świadczenia przysługującego pracownikowi, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych⁴³, z zastrzeżeniem jednorazowego naliczenia w październiku 2021 r. ryczałtu za okres od 11.06.2021 r. do października 2021 r.

2.6.3. Na podstawie wybranej próby kart drogowych określonych w Regulaminie używania samochodów służbowych w IZ – PIB dla 2 samochodów⁴⁴ stwierdzono, że:

- w karcie drogowej (Skoda SUPERB) nr 110277 z 26.08.2022 r. wprowadzono błędny stan licznika samochodu – niezgodny z wpisanym na drugiej stronie,
- w karcie drogowej (Skoda Octavia Combi) nr 263931 z 11.02.2021 r. wskazano początkowy stan licznika 235 630 km, a końcowy 235 719 km, tj. 89 km przejechanych; natomiast w kolejnej karcie drogowej nr 263932 - karta nie zawiera wpisanej daty oraz podpisu kierowcy, wskazano początkowy stan licznika 235 779 km, zatem wystąpiła różnica 60 km w stanach licznika pomiędzy kolejnymi kartami drogowymi.

Nie sformułowano zastrzeżeń w stosunku do pozostałych kart drogowych.

Powyższe ustalenia świadczą o nierzetelnym wypełnianiu kart drogowych przez pracowników.

II. ORGANIZACJA I JAKOŚĆ PRACY INSTYTUTU

1. Struktura organizacyjna i regulacje wewnętrzne

³⁹ Umowa ZZP/145/21 z 11.06.2021 r.

⁴⁰ Na podstawie protokołu przekazania samochodu służbowego Skoda Octavia z 11.10.2021 r.

⁴¹ Umowa ZZP/285/21 z 11.10.2021 r.

⁴² Na podstawie karty wynagrodzeń pracownika za 2021-2023, pozycja *ryczałt, użyt.sam.služb.pow 60kW/miesiąc*.

⁴³ Dz. U z 2022 r. poz. 2647, z późn. zm.

⁴⁴ SKODA OCTAVIA COMBI nr rej. KR621SW za luty 2021 r. oraz SKODA SUPERB nr rej. KR3X528 za sierpień 2022 r

Instytut Zootechniki od dnia 23.11.2006 r. posiada status państwowego instytutu badawczego⁴⁵.

Działając na podstawie Statutu IZ–PIB zatwierdzonego przez nadzorującego Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi 23.01.2020 r. Aneks do Statutu IZ–PIB na podstawie, którego dokonano zmiany wpisu do KRS został zaopiniowany przez RN, 5.11.2020 r. (uchwała 5/218), a następnie zatwierdzony przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi 9.03.2021 r. Zmiany wpisu w KRS dokonano 13.04.2021 r.

Powyższy statut wprowadzony został zarządzeniem nr 9/20 z 13.02.2020⁴⁶ r., które jednocześnie wprowadzało regulamin organizacyjny. Funkcjonujące w regulaminie studium doktoranckie zostało zniesione z dniem 1.04.2022 r. w związku z wdrożeniem nowego regulaminu⁴⁷, a kształcenie doktorantów realizowane jest obecnie w utworzonej Szkole Doktorskiej Nauk Przyrodniczych i Rolniczych, prowadzonej wspólnie z Instytutem Botaniki im. Władysława Szafera Polskiej Akademii Nauk (jednostka koordynująca). Ponadto w regulaminie tym wyodrębniono w pionie zarządzania 5 nowych komórek organizacyjnych: krajowy bank materiałów biologicznych, zespół ds. współpracy z praktyką, transferu wiedzy i innowacji, zespół wydawnictw, archiwum oraz bibliotekę.

Obowiązujący Regulamin Organizacyjny IZ–PIB, stanowi załącznik do Zarządzenia nr 53/22 z dnia 4.10.2022 r. dyrektora Instytutu w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego IZ–PIB⁴⁸. Wdrożył on zmianę dotyczącą włączenia w strukturę organizacyjną pionu infrastruktury Zakładu Doświadczalnego Żerniki Wielkie, będącego dotychczas jedną ze spółek Instytutu.

IZ–PIB zajmuje się zagadnieniami związanymi z produkcją zwierzęcą, reprezentując dyscyplinę naukową zootechnika i rybactwo (w dziedzinie nauk rolniczych). Posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego nauk rolniczych. Głównym przedmiotem działań Instytutu jest prowadzenie badań i prac rozwojowych, obejmujących hodowlę wszystkich gatunków zwierząt gospodarskich, produkcję bezpiecznej i dobrej jakościowo żywności w warunkach przyjaznych dla zwierząt i środowiska przyrodniczego, ochronę zagrożonych ras zwierząt gospodarskich i zachowanie bioróżnorodności w krajowej produkcji zwierzęcej, realizację postępu hodowlanego, genetykę molekularną i cytogenetykę, rozród, żywienie i dobrostan zwierząt, a także możliwości wykorzystania zwierząt gospodarskich dla celów biomedycznych. Istotną część działalności Instytutu obejmują zagadnienia związane z oceną wartości hodowlanej zwierząt, doskonaleniem i wdrażaniem konwencjonalnych i genomowych metod oceny, jak również interpretacją wyników oceny wartości użytkowej i hodowlanej zwierząt gospodarskich i pomocą w ich optymalnym wykorzystaniu w genetycznym doskonaleniu populacji aktywnych zwierząt.

IZ–PIB prowadził działalność na rzecz transferu wiedzy oraz dobrych praktyk w zakresie innowacji w hodowli i produkcji zwierzęcej. Realizowano ją poprzez podejmowanie wspólnych działań szkoleniowych dla rolników, podnoszenie kompetencji kadr doradczych oraz wspieranie współpracy między ośrodkami

---

⁴⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2.11.2006 r. w sprawie nadania Instytutowi Zootechniki w Krakowie statusu państwowego instytutu badawczego (Dz. U. Nr 202, poz. 1484).

⁴⁶ Regulamin Organizacyjny IZ–PIB wprowadzony zarządzeniem Dyrektora Instytutu nr 9/20 z dnia 13.02.2020 r. w sprawie ogłoszenia Statutu IZ–PIB i wprowadzenia RO IZ – PIB.

⁴⁷ Zarządzenie nr 29/22 z 30.03.2022 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego IZ-PIB. Z dniem wejścia w życie zarządzenia (1.04.2022 r.) przestał obowiązywać Regulamin Organizacyjny IZ–PIB wprowadzony zarządzeniem Dyrektora Instytutu nr 9/20 z 13.02.2020 r.

⁴⁸ Z dniem wejścia w życie niniejszego zarządzenia przestał obowiązywać Regulamin Organizacyjny IZ- PIB wprowadzony zarządzeniem Dyrektora Instytutu nr 29/22 z dnia 30.03.2022 r. sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego IZ-PIB.

doradztwa a hodowcami, przedsiębiorstwami oraz innymi jednostkami naukowymi w prowadzeniu innowacyjnych projektów. W kontrolowanym okresie m.in.:

- uczestniczono w branżowych wydarzeniach targowych (np. organizowanych przez Ośrodki Doradztwa Rolniczego); prezentowano stoiska upowszechnieniowe Instytutu;
- organizowano i współorganizowano z jednostkami doradztwa rolniczego działania edukacyjne, w postaci: szkoleń, warsztatów, seminariów, konferencji skierowanych do rolników, pracowników Ośrodków Doradztwa Rolniczego, przedstawicieli związków hodowców, przedstawicieli Izb Rolniczych, studentów, uczniów i nauczycieli ze szkół rolniczych, przedsiębiorców;
- organizowano wizyty studyjne dla uczniów współpracujących z Instytutem szkół rolniczych;
- współorganizowano z Mazowieckim ODR Krajowych Dni Pola; zaprezentowano stoiska edukacyjne Instytutu; pracownicy naukowcy brali udział w konferencjach i debatach;
- pracownicy uczestniczyli w roli prelegentów podczas konferencji, seminariów, szkoleń, organizowanych przez różne jednostki, w tym Ośrodki Doradztwa Rolniczego i Centrum Doradztwa Rolniczego;
- publikowano artykuły popularnonaukowe w wydawnictwach własnych jak i jednostek doradztwa rolniczego; opracowywano i wydawano materiały upowszechnieniowe w formie ulotek/broszur/instrukcji, których odbiorcami są rolnicy, doradcy, uczniowie, przedsiębiorcy, itd.;
- bieżąco utrzymywano, aktualizowano i rozbudowywano własne systemy IT (bazy danych, e-learning), których odbiorcami są rolnicy, doradcy, przedsiębiorcy; udostępniano Centrum Doradztwa Rolniczego informacje o wynikach prac Instytutu, przydatnych praktyce rolniczej;
- kontynuowano udział w grupach operacyjnych i uczestnictwo w tworzeniu nowych grup, w ramach działania „Współpraca” PROW 2014 – 2020; Instytut brał udział w roli lidera lub partnera w 14 Grupach Operacyjnych;
- realizowano w ramach środków KSOW projekty upowszechnieniowe, skierowane do ogółu mieszkańców obszarów wiejskich.

Ważną rolę w prowadzonych pracach badawczo-wdrożeniowych pełni 9 zakładów doświadczalnych, umiejscowionych w różnych miejscach Polski, wśród których dwa to zakłady pozostające w strukturze Instytutu (ZD Pawłowice i ZD Kołuda Wielka).

Instytut wykorzystuje spółki, w których jest udziałowcem w procesie komercjalizacji wyników badań, prac rozwojowych oraz know-how związanego z tymi wynikami. Przykładem takich działań jest zawiązywanie konsorcjum naukowego i wspólne aplikowanie o środki na prace badawcze, które zostaną zastosowane, zweryfikowane w warunkach rzeczywistego gospodarstwa, a wyniki opublikowane i upowszechnione także wśród rolników.

Aktywność IZ–PIB ukierunkowana jest na bieżące i perspektywiczne potrzeby krajowego rolnictwa, przede wszystkim wzrost innowacyjności i konkurencyjności produkcji zwierzęcej, dlatego istotnym elementem aktywności są działania o charakterze aplikacyjnym i wdrożeniowym, w tym:

- upowszechnianie i wdrażanie wyników badań naukowych, kreujących postęp biologiczny i technologiczny w krajowej produkcji zwierzęcej,

- wykonywanie oraz opracowywanie specjalistycznych analiz, badań, opinii i ekspertyz w zakresie prowadzonych prac badawczo-rozwojowych,
- prowadzenie działalności doradczej i eksperckiej dla organów administracji państwowej,
- wykonywanie funkcji laboratorium referencyjnego właściwego do prowadzenia badań (kontroli pasz),
- prowadzenie działalności wydawniczej o charakterze zarówno naukowym, jak i upowszechnieniowo-popularyzacyjnym,
- prowadzenie działalności edukacyjno-upowszechnieniowej, szkoleniowej i doradczej w zakresie prowadzonych prac badawczych i rozwojowych.

Działalność Instytutu Zootechniki PIB jest oparta o strukturę, w której funkcjonują zakłady naukowe, laboratoria oraz działy o charakterze administracyjno-organizacyjnym (pion zarządzania i pion infrastruktury). Działalność naukowo-badawcza realizowana jest w 10 zakładach naukowych, które prowadzą badania naukowe, prace badawczo-rozwojowe, wdrożeniowe, upowszechnieniowe i szkolenia:

- Zakład Biologii Molekularnej Zwierząt,
- Zakład Biotechnologii Rozrodu i Kriokonserwacji,
- Zakład Żywienia Zwierząt i Paszoznawstwa,
- Zakład Systemów i Środowiska Produkcji,
- Zakład Hodowli Bydła,
- Zakład Hodowli Trzody Chlewnej,
- Zakład Hodowli Drobiu,
- Zakład Hodowli Owiec i Kóz,
- Zakład Hodowli Drobego Inwentarza,
- Zakład Hodowli Koni.

W Instytucie prowadzony jest rejestr zarządzeń uwzględniający aktualność obowiązujących regulacji.

Organizacja Instytutu była zgodna ze statutem. Instytut posiadał wymagane regulacje wewnętrzne w tym zakresie.

2. Funkcjonowanie RN

Dyrektor ustanowił regulamin wyborów do RN, stanowiący załącznik do zarządzenia 20/21 z 5.05.2021 r. w sprawie powołania Komisji Wyborczej w celu przeprowadzenia wyborów członków Rady Naukowej IZ–PIB na kadencję 2021-2025.

Regulamin RN Instytutu został przyjęty na 208 posiedzeniu 22.03.2018 r. i podpisany przez Przewodniczącego RN Instytutu - prof. dr hab. Eugeniusza R. Grełę. **Rada działa zatem na podstawie regulaminu uchwalonego w poprzedniej kadencji, a nie przyjętego przez siebie, co stanowiło naruszenie wymogów art. 30 ust. 9 ustawy o instytutach badawczych.**

Zgodnie z § 10 statutu RN IZ–PIB na lata 2021–2025 liczy 38 osób, w tym: 9 pracowników naukowych i badawczo-technicznych Instytutu oraz 19 osób spoza Instytutu.

W składzie RN nie ma przedstawiciela MRiRW.

Analiza podjętych uchwał wskazuje, że osobami podpisującymi uchwały byli zastępcy przewodniczącego prof. dr hab. Dorota Kowalska i dr hab. Grzegorz Żak, prof. IZ. Przewodniczący RN IZ–PIB kadencji 2017 – 2021 oraz 2021-2025 r., upoważnił swoich zastępców⁴⁹ do podpisywania uchwał, protokołów RN IZ–PIB oraz pism kierowanych z RN Instytutu do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz innych instytucji państwowych.

Uchwały RN w sprawach, o których mowa w ustawie o instytutach badawczych (art. 29 ust. 2 pkt 5–11 i 17–19), były przekazywane ministrowi nadzorującemu z zachowaniem terminu 7 dni od dnia ich podjęcia.

Z zestawienia uchwał podjętych na posiedzeniach stacjonarnych lub niestacjonarnych oraz korespondencyjnych w okresie 1.01.2021 – 31.12.2022 r. wynika, że RN wykonywała zadania ustawowe m.in. poprzez:

- 1) opiniowanie regulaminu organizacyjnego;
- 2) opiniowanie kandydatów na stanowiska: zastępcy dyrektora do spraw naukowych oraz kierowników komórek organizacyjnych wskazanych w regulaminie organizacyjnym, odpowiedzialnych za prowadzenie badań naukowych;
- 3) opiniowanie kierunkowych planów tematycznych badań naukowych i prac rozwojowych oraz finansowych instytutu, a także rocznych sprawozdań dyrektora z wykonania zadań;
- 4) opiniowanie rocznego planu finansowego;
- 5) opiniowanie rocznych sprawozdań finansowych;
- 6) opiniowanie podziału zysku instytutu;
- 7) opiniowanie kwalifikacji osób na stanowiska pracowników naukowych i badawczo-technicznych oraz dokonywanie okresowej oceny dorobku naukowego i technicznego tych pracowników;
- 8) przeprowadzanie postępowań w sprawie nadania stopnia doktora i stopnia doktora habilitowanego w zakresie posiadanych uprawnień;
- 9) wnioskowanie do dyrektora o mianowanie na stanowisko profesora lub profesora instytutu;
- 10) opiniowanie regulaminu zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych;

Dyrektor Instytutu wyjaśnił⁵⁰, że każdy członek RN, który nie jest w stanie uczestniczyć w posiedzeniu Rady jest zobowiązany do zgłaszania swojej nieobecności oraz podania przyczyny tej nieobecności. Zgłoszenia takie wpływają bezpośrednio do Przewodniczącego RN lub do Sekretariatu RN. Najczęstszą przyczyną nieobecności członków RN są inne obowiązki służbowe, których terminy już wcześniej (przed podaniem terminu posiedzenia RN) zostały zaplanowane, takie jak: udział w konferencjach, spotkaniach różnego rodzaju w gremiach naukowych, uroczystościach odbywających się na uczelniach itp. Zdarzają się również nieobecności związane z wypadkami losowymi lub ważnymi sprawami osobistymi.

3. Plan i wykonanie (realizacja) badań naukowych i prac rozwojowych

---

⁴⁹ Upoważnienie z 28.09.2017 r. dla prof. dr hab. Mariusza Pietrasa oraz prof. dr hab. Doroty Kowalskiej oraz Upoważnienie z 8.10.2021 r. dla prof. dr hab. Doroty Kowalskiej i dr hab. Grzegorza Żaka, prof. IZ.

⁵⁰ Pismo z 12.06.2023 r.

W Instytucie wdrożono zarządzenie 52/20 z 22.09.2020 r. w sprawie organizacji działalności naukowej, wdrożeniowej oraz realizacji Programu Wieloletniego IZ-PIB. Określa ono zasady realizacji tematyki badawczej, zakres odpowiedzialności kierownictwa poszczególnych szczebli (kierownik zadania, kierownik zakładu, kierownictwo jednostki). Zawiera wzory dokumentów takich jak min. wniosek zadania, aneks wniosku zadania, kosztorys, szablony sprawozdawcze.

Ponadto w celu określenia terminów i aktualnych wymogów dotyczących dokumentacji z planowanych i sprawozdawanych zadań wydano zarządzenie 57/22 z 12.10.2022 r. w sprawie przygotowania sprawozdań z realizacji zadań statutowych, zadań z Funduszu Badań Własnych, zadań ustawowych określonych w przepisach o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich, o paszach oraz w przepisach rozporządzenia PE i Rady 2016/1012 w sprawie hodowli zwierząt oraz z pozostałych zadań zleconych przez ministra właściwego ds. rolnictwa w 2022 r.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił⁵¹, że do Planu prac naukowo-badawczych i rozwojowych oraz zadań zleconych do realizacji przez MRiRW wprowadzane są niezbędne aktualizacje będące wynikiem normalnego toku pracy. W ciągu roku kalendarzowego w obrębie poszczególnych zadań pojawiają się zmiany, które każdorazowo akceptowane są przez kierownika zadania, kierownika zakładu i Dyрекcję wg procedury uwzględnionej w wewnętrznych regulacjach. Publikacja planu odbywa się zazwyczaj w pierwszym/drugim kwartale roku, ze względu na fakt, iż część informacji zostaje doprecyzowana w późniejszym terminie.

Zakres prac komisji dokonującej oceny i odbioru tematyki badawczej wraz z wykazem jej członków zawarty jest w zarządzeniach dyrektora Instytutu⁵². Regulacja ta była zmieniana m.in. w związku z koniecznością modyfikacji składu komisji (najczęściej w związku z potrzebą poszerzenia składu Komisji, aktualizacji jej członków lub zmianami organizacyjnymi).

Według zarządzenia nr 52/20 nadzór nad całością działalności naukowej Instytutu sprawuje zastępca dyrektora do spraw nauki, a kierownik komórki organizacyjnej, w której prowadzona jest działalność naukowa odpowiada za sprawozdawczość i wdrażanie wyników badań, natomiast kierownik zadania przygotowuje we współpracy z osobami zaangażowanymi w realizację zadania sprawozdania etapowe i końcowe z realizacji zadania.

W regulaminie organizacyjnym wyodrębniono komórkę organizacyjną (Biuro Dyrektora ds. Nauki), która sprawuje bieżącą kontrolę nad aktualizacją dokumentacji, terminowością oraz prawidłowością realizacji według przyjętych procedur.

Za kwalifikowanie i realizację zadań badawczych ze środków subwencji na rozwój potencjału badawczego, jak i Funduszu Badań Własnych (zadań polegających na prowadzeniu badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań polegających na wspieraniu działań w zakresie wymiany i poszerzania wiedzy naukowej na poziomie krajowym i międzynarodowym) odpowiada powołana do tego komisja. Działa ona na zasadach określonych w zarządzeniach⁵³ opierając się na dokumentacji przygotowanej przez pracowników

⁵¹ Pismo z 12.06.2023 r.

⁵² Zarządzenia w sprawie powołania Komisji do spraw zaopiniowania i oceny zadań planowanych do realizacji oraz do spraw odbioru sprawozdań z realizowanych zadań, obowiązujące w okresie podlegającym kontroli: 64/20 z. 30.10.2020 r. 14/22 z 26.01.2022 r., 54/22 z 6.10.2022 r.

⁵³ Zarządzenia nr: 64/20 z. 30.10.2020 r. 14/22 z 26.01.2022 r., 54/22 z 6.10.2022 r.

naukowych i zaakceptowanych każdorazowo przez kierownika zakładu naukowego któremu podlega. Obowiązkiem zarówno komisji jak i kierowników jest koordynacja podejmowanej tematyki badawczej w taki sposób aby odpowiadała ona na bieżące problemy praktyki rolniczej. Zarówno na etapie planowania metodyki badań, jak i po jej zakończeniu Komisja weryfikuje cele badawcze i założone efekty. Do sprawozdań z zadań zakończonych załączane są wykazy publikacji będących efektem realizacji zadania, doniesienia na konferencje, rozprawy doktorskie lub habilitacyjne, patenty, wzory użytkowe i inne, które oceniane są także pod kątem ukierunkowania na rozwiązywanie praktycznych problemów krajowego rolnictwa.

Dyrektor wybiera uznanych w środowisku naukowym specjalistów z dziedziny zootechniki, biotechnologii i nauk pokrewnych na recenzentów sprawozdań końcowych z zakończonych zadań prowadzonych w ramach działalności statutowej oraz funduszu badań własnych.

W Instytucie, zgodnie z art. 24 ust.1 ustawy o instytutach badawczych ustalane są plany działalności⁵⁴.

W planach na poszczególne lata (2021-2023) została przedstawiona tematyka badawcza, która będzie realizowana w IZ-PIB (zakłady naukowe) wraz z zakładami doświadczalnymi i spółkami oraz zadania zlecone do realizacji przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W procesie opracowywania planu na kolejny rok uwzględnia się uwagi i opinie zebrane w trakcie komisyjnego odbioru sprawozdań z zadań realizowanych w roku poprzednim, uwagi i opinie kierowników zakładów oraz zmiany i uzupełnienia. Plany zawierają numeracje zadań według przyjętego schematu⁵⁵.

Plany zostały pozytywnie zaopiniowane przez RN, odpowiednio:

- uchwałą 3/222 z 16.12.2021 r. na rok 2022; przekazanie uchwały do MRiRW 17.12.2021 r.;
- uchwałą 4/224 z 16.12.2022 r. na rok 2023; przekazanie uchwały do MRiRW 19.12.2022 r.

Sprawozdania z działalności naukowo-badawczej i rozwojowej zaopiniowane zostały odpowiednio:

- uchwałą 1 z 12.04.2021 r. za rok 2020; przekazanie uchwały do MRiRW 19.04.2021 r.;

---

⁵⁴ Plan działalności naukowej oraz zadania zlecone do realizacji przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na 2023 r.; plan prac naukowo-badawczych i rozwojowych oraz zadania zlecone do realizacji przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na 2022 r. oraz plan działalności naukowej oraz zadania zlecone do realizacji przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na 2021 r.

⁵⁵ AB-CD-EF-GH, gdzie kolejne numery oznaczają:

AB – rodzaj działalności naukowo-badawczej (zgodnie z numeracją konta księgowego 500):

00 – rolnictwo ekologiczne,

01 – działalność statutowa,

02 – działalność upowszechniająca naukę, działalność biblioteczna, komercjalizacja,

03 – zadania zlecone do realizacji przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi,

04 – fundusz badań własnych,

07 – postęp biologiczny,

10 – projekty badawcze NCN i NCBiR, MNiSW,

14 – zadanie w ramach Programu Core Organic Plus,

16 – projekty w ramach Działania Współpraca.

CD – oznaczenie zakładu realizującego zadania:

10 – Zakład Hodowli Bydła,

11 – Zakład Hodowli Trzody Chlewniej,

12 – Zakład Hodowli Drobiu,

13 – Zakład Hodowli Owiec i Kóz,

14 – Zakład Hodowli Drobnego Inwentarza,

15 – Zakład Hodowli Koni,

16 – Zakład Żywności Zwierząt i Paszoznawstwa oraz Dział Analityki Laboratoryjnej,

17 – Zakład Systemów i Środowiska Produkcji,

18 – Zakład Biologii Molekularnej Zwierząt,

19 – Zakład Biotechnologii Rozrodu i Kriokonserwacji.

EF – stanowią kolejne numery zadań w poszczególnych rodzajach działalności w każ-dym z Zakładów.

G – określenie rodzaju badań:

0 – inne; 1 – stosowane; 2 – podstawowe

H – informuje o kosztach ogólnych w realizowanym zadaniu: 0 lub 1 – w zadaniu są naliczane koszty ogólne; 2 – w zadaniu nie są naliczane koszty ogólne.

- uchwałą 3/223 z 26.05.2022 r. za rok 2021; przekazanie uchwały do MRiRW 31.05.2022 r.;
- uchwałą nr 4/225 z 19.05.2022 r. za rok 2022; przekazanie uchwały do MRiRW 22.05.2022 r.

W 2021 roku prowadzono w sumie 48 zadań o charakterze naukowym, w tym 24 finansowane z subwencji i 24 z FBW (łącznie 11 zadań zostało zakończonych).

Natomiast w 2022 roku prowadzono w sumie 46 zadań o charakterze naukowym, w tym 34 finansowane z subwencji i 12 z FBW (łącznie 12 zadań zostało zakończonych).

W rocznych planach ujęto zadania wykonywane na zlecenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach dotacji celowych, związanych z potrzebami krajowej produkcji zwierzęcej. W 2021 roku realizowanych było 28⁵⁶ zadań na zlecenie, a w 2022 roku 25⁵⁷ zadań.

W okresie objętym kontrolą IZ-PIB realizował swoje zadania statutowe na podstawie rocznych planów działalności pozytywnie zaopiniowanych przez RN. Zadania ujęte w rocznym planie działalności na 2021 r. zostały zrealizowane. W ramach działalności naukowo-badawczej prowadzone są zadania badawcze o nowatorskim charakterze i wysokim potencjale publikacyjnym finansowane z subwencji MEiN oraz FBW.

4. Efekty wdrożeniowe

Instytut wdraża i upowszechnia efekty prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych.

Koordinacja działalności badawczej jest realizowana na etapie planowania metodyki badań, ich prowadzenia i realizowana jest w taki sposób aby odpowiadała na bieżące problemy praktyki rolniczej. Określona w zarządzeniu komisja weryfikuje cele badawcze i założone efekty. Do sprawozdań z zadań zakończonych załączane są wykazy publikacji będących efektem realizacji zadania, doniesienia na konferencje, rozprawy doktorskie lub habilitacyjne, patenty, wzory użytkowe i inne, które oceniane są także pod kątem ukierunkowania na rozwiązywanie praktycznych problemów krajowego rolnictwa.

IZ-PIB, jako jedyny uprawniony lub współuprawniony do praw ochronnych, uzyskał łącznie 22 prawa ochronne. Patenty otrzymane przez Instytut, których twórcami lub współtwórcami są jego pracownicy w okresie od 1.01.2021 r. do 13.04.2023 r.:

- w 2021 roku 10 patentów,
- w 2022 roku 11 patentów i 1 wzór użytkowy,
- w 2023⁵⁸ roku 1 patent.

Uzyskane prawo ochronne na wzór użytkowy – zabezpieczenie zagród do hodowli ślimaków jadalnych. Nr prawa ochronnego 072386.

⁵⁶ W ramach umowy DHZ.pp.862.1.2021 z dnia 25 maja 2021 r. realizowano 21 zadań ustawowych określonych w przepisach o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich, o paszach oraz w przepisach rozporządzenia PE i Rady 2016/1012 w sprawie hodowli zwierząt. Jedno zadanie pn. Opracowanie nowych metod kontroli pochodzenia zwierząt gospodarskich (owiec i świń) oraz nowej metody genotypowania genu PRNP u kóz zostało wprowadzone aneksem z dnia 8 listopada 2021 roku. Pozostałe 6 zadań było realizowane zgodnie z umową nr DSR.nw.070.8.2021. Obejmowały one zagadnienia związane z rolnictwem ekologicznym, rozwojem rolnictwa na terenach górskich, racjonalnym nawożeniem, opracowaniem krajowych wskaźników oraz zrównoważonych metod produkcji dla celów ochrony środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatu oraz wsparciem prac związanych z przygotowaniem planu strategicznego WPR na lata 2021-2027.

⁵⁷ W ramach umowy DŻW.pp.862.1.2022 r. z dnia 12 lipca 2022 r. wykonywano 21 zadań ustawowych określonych w przepisach o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich, o paszach oraz w przepisach rozporządzenia PE i Rady 2016/1012 w sprawie hodowli zwierząt oraz 4 inne zadania związane z rolnictwem ekologicznym, racjonalnym nawożeniem, współczynnikami emisji z rolnictwa oraz planem strategicznym WPR na lata 2021-2027.

⁵⁸ Do czasu zakończenia czynności kontrolnych.

Wdrożenia w latach 2021 – 2022

1. Wdrożenie metody NIRS na oznaczanie zawartości tłuszczu śródmięśniowego w schabie metodą NIRS (2021, 2022), Polski Związek Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej "POLSUS";
2. Procedura SOP M.016: „Oznaczanie zawartości jodu w paszach i premiksach metodą katalityczno-kinetyczną z pomiarem spektrofotometrycznym” (2021), Główny Inspektorat Weterynarii;
3. Instrukcja interpretacji wyników badań mikroelementowych dodatków paszowych w mieszankach paszowych (2022), Główny Inspektorat Weterynarii;
4. Instrukcja ilościowego oznaczania genetycznie modyfikowanej soi A5547 metodą Real Time PCR (2022), Główny Inspektorat Weterynarii.

Aplikacja

1. Określenie zdolności zapładniającej nasienia seksowanego i nieseksowanego na podstawie oceny wybranych parametrów jakościowych (2021). ZD IZ–PIB Kołbacz Sp. z o.o.

Uzyskanie powyższych efektów wdrożeniowych należy ocenić pozytywnie.

5. Upowszechnianie wyników badań naukowych, w tym publikacje

W Instytucie realizowano działalność upowszechnieniową w zakresie prowadzonych badań i zastosowania ich wyników w praktyce, usług laboratoryjnych, oferty komercyjnej i wdrożeniowej.

Podejmowane działania skierowane były w szczególności do rolników, specjalistów z Ośrodków Doradztwa Rolniczego, przedsiębiorców, nauczycieli i uczniów szkół rolniczych, studentów. Stosowane formy upowszechniania to szkolenia, warsztaty, kursy, seminaria, sympozja, konferencje krajowe i międzynarodowe zorganizowane przez Instytut, udział Instytutu w targach i wystawach, udział pracowników w formach organizowanych przez inne jednostki, informacje w mediach o działalności Instytutu.

W okresie objętym kontrolą liczba publikacji recenzowanych utrzymywała się na takim samym poziomie, przy wzroście publikacji ogółem.

Tabela. Publikacje pracowników IZ–PIB w 2021 i 2022 roku

Wyszczególnienie	Liczba publikacji w 2021 r.	Liczba publikacji w 2022 r.
publikacje recenzowane	151	151
oryginalne prace naukowe	128	104
w czasopismach wymienionych na liście filadelfijskiej	115	93
monografie naukowe, podręczniki akademickie, wydawnictwa książkowe	9	34
autorstwo podręcznika lub monografii	1	–
autorstwo rozdziału lub rozdziałów	8	34
prace przeglądowe	14	13
publikacje nierecenzowane	151	217
konferencje/indeksowane przez <i>Web of Science i Scopus</i>	63/2	120/3
popularnonaukowe	59	43
instrukcje wdrożeniowe i upowszechnieniowe oraz materiały szkoleniowe	3	13
wyniki oceny zwierząt	26	40
inne	-	1
Publikacje ogółem	302	368

Instytut jest wydawcą-edytorem wydawnictw periodycznych, a także książek, broszur upowszechnieniowych, instrukcji wdrożeniowych, i materiałów informacyjnych. Jest to istotna forma upowszechniania wyników badań naukowych i pomocy praktyce rolniczej. Instytut wydaje trzy czasopisma: Annals of Animal Science, Roczniki Naukowe Zootechniki oraz Wiadomości Zootechniczne.

Aktywność Instytutu w zakresie upowszechniania wyników badań oceniono pozytywnie.

6. Komercjalizacja i prawa autorskie

W regulaminie organizacyjnym określono podział kompetencji kierownictwa IZ wskazując zastępcę dyrektora ds. nauki jako nadzorującego komercjalizację wyników badań oraz przypisano komórce organizacyjnej (§ 44 pkt. 13 RO) zadania dot. identyfikacji i współpracy z podmiotami zewnętrznymi w zakresie komercjalizacji wyników badań oraz udostępniania posiadanej w Instytucie infrastruktury badawczej.

Instytut posiadał zaopiniowane przez RN regulacje dotyczące zasad zarządzania prawami autorskimi oraz zasad komercjalizacji wyników badań i prac rozwojowych. W okresie objętym kontrolą obowiązywały:

- 1) Zarządzenie 20/2016 w sprawie wprowadzenia Regulaminu zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi, prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych w IZ-PIB z 5.05. 2016 r.
- 2) Zarządzenie 7/23 w sprawie wprowadzenia Regulaminu dotyczącego procesu ochrony własności intelektualnej, tj. zasad zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi, prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych w IZ-PIB z 12.01. 2023 r.

Postanowienia obowiązującej regulacji odnoszą się m.in. do:

- praw i obowiązków instytutu, pracowników oraz doktorantów w zakresie ochrony i korzystania z praw autorskich i praw pokrewnych;
- zasad wynagradzania twórców;
- zasad podziału środków uzyskanych z komercjalizacji między twórcą będącym pracownikiem Instytutu a Instytutem;
- zasad i procedur komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz know-how związanego z tymi wynikami;
- zasad korzystania z majątku Instytutu wykorzystywanego do komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz świadczenia usług naukowo-badawczych.

Instytut prowadził badania na zlecenie podmiotów zewnętrznych w ramach umów na realizację usług badawczych, co potwierdzają uzyskane przychody kształtujące się na poziomie 827 – 831 tys. zł. W latach 2021 – 2022 wykonano na zlecenie podmiotów zewnętrznych następujące tematy⁵⁹:

1. Badania pochodzenia bydła ras mięsnych na podstawie analizy mikrosatelitarnego DNA.
2. Badania pochodzenia bydła ras mlecznych na podstawie analizy mikrosatelitarnego DNA.
3. Ekspertyzy DNA na zlecenie hodowców bydła.

---

⁵⁹ Pismo z 12.06.2023r.

4. Identyfikacja gatunkowa DNA w mięsie lub przetworach mięsnych.
5. Analizy prób materiału biologicznego trzody chlewnej w kierunku polimorfizmu genu RYRI.
6. Prowadzenie badań i wykonywanie analiz dla celów kontroli pochodzenia koni w oparciu o markery genetyczne.
7. Ustalanie profilu DNA psa, gołębia.
8. Profilowanie DNA na podstawie markerów STR - alpaki, lamy.
9. Badania genetyczne gołębi hodowlanych dotyczące występowania mutacji w genach związanych z lotnością gołębi pocztowych.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił⁶⁰, że wyniki uzyskiwane w ramach usług badawczych są wykorzystywane w praktyce przez podmioty zlecające, w związku z powyższym Instytut nie dysponuje informacjami szczegółowymi dotyczącymi ich wdrażania. Natomiast wyniki realizowanych zadań zleczanych do wykonania Instytutowi w latach 2021- 2022 w ramach umów z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, są lub będą wykorzystywane w praktyce hodowlanej i ochronie zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich.

Wdrażanie wyników zadań realizowanych na zlecenie MRiRW związanych z prowadzoną oceną hodowlaną, przyczynia się do generowania postępu genetycznego dla cech funkcjonalnych i użytkowych zwierząt hodowlanych. Tak wygenerowany postęp hodowlany oznacza korzystne ilościowe i jakościowe zmiany w produkcji zwierzęcej, zwiększając jej efektywność ekonomiczną oraz zaspokojenie oczekiwań przemysłu mięsnego i konsumentów.

IZ–PIB uczestniczy w opracowywaniu, modyfikowaniu i wdrażaniu metodologii oceny konwencjonalnej i genomowej wartości hodowlanej bydła, świń i owiec. Aktualizuje dotychczasowe oraz opracowuje i implementuje nowe metody i metodologie oceny wartości hodowlanej (BLUP-AM, predykcja genomowa, wdrażanie nowych cech, optymalizacja indeksów selekcyjnych, utworzenie mikromacierzy EuroG MD). Działania te mają na celu podniesienie dokładności prowadzonych ocen, a także poszerzenia ich o nowe wskaźniki istotne z ekonomicznego i hodowlanego punktu widzenia.

Wsparciem dla przyspieszenia postępu hodowlanego są także badania dotyczące identyfikacji, monitoringu i eliminacji nosicieli chorób genetycznych oraz wad genetycznych na podstawie analizy markerów genetycznych.

Jedną z metod, która także znacząco wpłynęła na postęp w hodowli zwierząt gospodarskich jest inseminacja i związane z nią diagnozowanie oraz monitorowanie izolowanego materiału biologicznego buhajów i knurów. Odbiorcami publikowanych przez IZ–PIB wyników ocen wartości hodowlanych dla poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich są, m.in. związki hodowców odpowiedzialne za realizację programów hodowlanych, spółki inseminacyjne, indywidualni hodowcy czy firmy komercyjne zajmujące się np. dystrybucją nasienia. Wdrażanie do praktyki efektów prowadzonych prac pozwala na osiągnięcie wysokich standardów jakościowych zarówno w odniesieniu do pogłowia zarodowego zwierząt gospodarskich, jak i produkowanych surowców pochodzenia zwierzęcego.

---

⁶⁰ Pismo z 12.06.2023 r.

Zadanie dotyczące monitorowania wartości pokarmowej krajowych pasz oraz weryfikacji informacji o materiałach paszowych w Bazie Danych Pasz Krajowych ma na celu gromadzenie i upowszechnianie informacji o paszach w zakresie ich składu chemicznego, strawności, wartości energetycznej i jakości białka, zawartości aminokwasów i składników mineralnych. Opublikowane dane są wykorzystywane przez hodowców do ustalania odpowiednio zbilansowanego sposobu żywienia zwierząt.

W ramach zadań dotyczących ochrony zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich IZ-PIB koordynuje oraz realizuje programy ochrony zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich, udoskonala oraz dopasowuje programy ochrony zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich do realizacji celu jakim jest ochrona populacji zagrożonych wyginięciem, opracowuje i publikuje wyniki oceny wartości użytkowej i hodowlanej zwierząt ras rodzimych, promuje wśród hodowców wiedzę dotyczącą chowu rodzimych ras, wpisującego się w strukturę niewielkich gospodarstw. Instytut prowadzi także Krajowy Bank Materiałów Biologicznych (dalej: KBMB), który umożliwia zachowanie bioróżnorodności zwierząt metodą ex situ, która chroni rodzime rasy przed wyginięciem m.in. w przypadkach epidemii chorób. W KBMB zlokalizowane są centra przechowywania nasienia i zarodków bydła i świń, koni, owiec i kóz. Ochrona ginących ras to zabezpieczenie przetrwania tych ras dla następnych pokoleń oraz rezerwar cennej puli genetycznej dla nauki i hodowli towarowej (zachowanie cech genetycznych i fenotypowych do wykorzystania w pracy hodowlanej).

Instytut realizuje przyjętą w 1992 roku „Konwencję o ochronie różnorodności biologicznej”. Współpracuje w tym zakresie z FAO i Europejskim Ośrodkiem Koordynacyjnym, współtworzy europejską bazę EFABIS i uczestniczy rocznie w 5-6 spotkaniach międzynarodowych. IZ-PIB bierze udział w opracowaniu światowych raportów o stanie bioróżnorodności, dokonuje corocznej oceny stopnia zagrożenia wyginięciem rodzimych ras i uczestniczy w opracowaniu i realizacji strategii ochrony bioróżnorodności.

Instytut w oparciu o poszczególne spółki przeprowadzał badania, których wyniki mogą być komercjalizowane.

7. Działania Instytutu związane oceną poziomu naukowego

Zgodnie z decyzją Ministra Edukacji i Nauki z 21 lipca 2022 r., IZ-PIB otrzymał najwyższą kategorię naukową, to jest kategorię A+ (poziom wiodący), przyznaną na lata 2022-2025, w obrębie dyscypliny zootechnika i rybactwo.

Pozytywnie oceniono podejmowane działania dyrektora Instytutu w celu utrzymania obecnej kategorii przewidzianej dla jednostek naukowych. Polegały one m.in. na zmianach wewnętrznych regulacji w jednostce, w taki sposób aby premiowane były osiągnięte wyniki w działalności naukowej, publikowaniu bieżących wyników punktacji oceny aktywności zawodowej pracowników naukowych i badawczo-technicznych, z podziałem zarówno na stanowiska jak i rankingów zdobytych punktów przez poszczególne Zakłady Naukowe w celu zwiększenia motywacji do osiągnięcia coraz lepszych wyników.

III. JAKOŚĆ ZARZĄDZANIA INSTYTUTEM

1. Wieloletni plan działalności/strategia

Instytut nie posiadał dokumentu dotyczącego strategii rozwoju Instytutu ani aktualnego dokumentu dot. perspektywicznych kierunków rozwoju działalności naukowej, wdrożeniowej i rozwojowej.

Rozpoczęto prace dotyczące opracowania i przyjęcia tych dokumentów⁶¹, jednak na koniec grudnia 2022 r. dyrektor nie przedstawił wyników tych prac, poinformował, że prace zostały wstrzymane ze względu na ewentualne integrowanie i sieciowanie nadzorowanych przez MRiRW instytucji badawczych. Powyższe działanie należy uznać za nieprawidłowe, gdyż żaden z Instytutów nie otrzymał wytycznych wskazujących, że realizacja zaleceń pokontrolnych wydanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi może być wstrzymana. Dyrektor IZ-PIB nie przekazał również do MRiRW informacji, że prace nad strategią rozwoju i perspektywicznymi kierunkami działalności zostały wstrzymane.

Negatywnie należy ocenić stwierdzony brak zatwierdzonych dokumentów dotyczących strategii rozwoju Instytutu oraz perspektywicznych kierunków rozwoju działalności naukowej, wdrożeniowej i rozwojowej, pomimo sformułowanych w 2020 r. zaleceń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi⁶² w tym zakresie. W toku kontroli podjęto działania w celu wykonania zalecenia. W dniu 10.07.2023 r. IZ-PIB przesłał projekt dokumentów do MRiRW.

2. Spory i postępowania sądowe

W okresie objętym kontrolą Instytut uczestniczył w 32 postępowaniach administracyjnych i sądowych, w tym m.in. 2 sprawach pracowniczych, 7 sprawach związanych z ustaleniem własności/ zwrotem nieruchomości/ korzystania z nieruchomości, 9 sprawach związanych z nieuiszczeniem należności, zapłaty/ spowodowaniem szkody, 7 sprawach związanych z zasiedzeniem nieruchomości/ służebności przesyłu na nieruchomości, 6 sprawach dotyczących odszkodowań za słupy energetyczne na działkach Instytutu.

W ww. sprawach związanych z należnościami na etapie postępowań egzekucyjnych są 4 sprawy, w 2 sprawach kwoty zostały wyegzekwowane przez komornika⁶³, a w kolejnych dwóch zawarto ugodę w wyniku której pozwany zapłacił całość należności⁶⁴.

Uгода została ponadto zawarta w: 1 sprawie pracowniczej (w toku mediacji przed mediatorem sądowym) oraz w sprawie korzystania przez Instytut bez tytułu prawnego z udziału $\frac{3}{4}$ nieruchomości położonej w Krakowie przy ul. Sarego 2 należącego do Skarbu Państwa przez okres od lat 50-tych XX w do dnia zawarcia ugody.

Pozostałe sprawy są w toku lub zostały zawieszono z uwagi m.in. na konieczność ustalenia stron po stronie wnioskodawców oraz zakończenia postępowań prowadzonych przed innymi organami.

Odnosząc się do działań podejmowanych przez Instytut, których celem była optymalizacja kosztów prowadzenia sporów, w tym w kontekście dbałości o dobro i wizerunek jednostki, dyrektor poinformował, że „Instytut Zootechniki podejmował działania zmierzające do ograniczenia liczby sporów sądowych poprzez prowadzenie negocjacji lub polubownego zakończenia w przypadkach zaistnienia takich sporów. Jeden z takich sporów zakończył się zawarciem ugody sądowej w dniu 10.10.2022 r. (dot. wezwania do zawarcia próby ugodowej wystosowanego przez Skarb Państwa – Prezydenta Miasta Krakowa – sygn. akt VI Co 272/22/S). Spór ten dotyczył żądania uregulowania należności za bezumowne korzystanie przez IZ-PIB z części kamienicy położonej w Krakowie przy ul. Sarego 2. Ugodowe zakończenie sporu ze Skarbem Państwa

---

⁶¹ Pismo z dnia 12.01.2021 r.

⁶² Wystąpienie pokontrolne z 24.11.2020 r., znak: SWI.imk.092.2.2020.

⁶³ Kwota ponad 22 tys. zł.

⁶⁴ Kwota ponad 730 tys. zł.

(...) ochroniło Instytut przed dodatkowymi kosztami procesowymi, które musiałby on zapłacić w przypadku wyroku sądowego.

Instytut podejmował próby polubownego rozwiązania sporu, np. poprzez przesyłanie przedsądowych wezwań do zapłaty, które każdorazowo poprzedzały wniesienie pozwu do sądu. Poza tym, w jednej sprawie spornej zostało zawarte porozumienie w związku z niewywiązaniem się z umowy, co pozwoliło uniknąć kosztów wniesienia i prowadzenia sprawy przed sądem, a także odzyskać zasadną część uiszczzonego wynagrodzenia”. W kontrolowanym okresie Instytut nie zlecał żadnych opinii biegłych w sprawach, w których były prowadzone postępowania sądowe. Zawarta przez Instytut ugoda związana z należnościami za bezumowne korzystanie przez Instytut z nieruchomości (części kamienicy) będącej własnością Skarbu Państwa była zasadna. Dyrektor⁶⁵ wyjaśnił, że „wstępna ocena skutków ugody została przeprowadzona na etapie złożenia przez Skarb Państwa wniosku o zawezwanie do próby ugodowej – czyli przedprocesowego zakończenia sporu. Wobec wiedzy Instytutu, że roszczenia Skarbu Państwa są uzasadnione podjęte zostały czynności zmierzające do ugodowego zakończenia sprawy powstałych zobowiązań, przede wszystkim właściwego wyliczenia ich wysokości i uregulowania jedynie należności nieprzedawnionych. Ponadto dodatkowym czynnikiem wpływającym na ocenę skutków ugody był fakt, że Instytut wystąpił do Skarbu Państwa o doposażenie go przysługującym Skarbowi Państwa udziałem w nieruchomości przy ul. Sarego 2, a jednym z postawionych warunków doposażenia było rozliczenie się Instytutu z wszystkich zobowiązań wobec Skarbu Państwa powstałych w związku z bezumownym korzystaniem z części nieruchomości przysługującej Skarbowi Państwa. Wobec oczywistej konieczności rozliczenia się ze Skarbem Państwa zbudna – zdaniem Instytutu – była pisemna ocena zawieranej ugody, gdyż jedyną niewiadomą była wysokość należności przysługującej Skarbowi Państwa, co strony uzgodniły w trakcie negocjacji przed zawarciem ugody sądowej. Wniosek o zawezwanie do próby ugodowej został doręczony Instytutowi w dniu 30.03.2022 r., a ugoda sądowa zawarta została 10.10.2022 r.”.

W zakresie działań Instytutu związanych z optymalizacją kosztów postępowań sądowych i administracyjnych nie sformułowano zastrzeżeń. Należy jednak podkreślić, że w przypadku podejmowania działań związanych z zawarciem ugody zasadnym jest pisemne dokonanie oceny korzyści jej skutków z zastosowaniem kryteriów: zasadności spornych żądań, możliwości ich zaspokojenia i przewidywanego czasu trwania oraz kosztów postępowania sądowego albo arbitrażowego.

3. Zarządzanie nieruchomościami

Wg stanu na 31.12.2022 r. grunty zarządzane przez Zakłady Doświadczalne IZ-PIB⁶⁶: w Kołudzie Wielkiej (1049,1149 ha) oraz w Pawłowicach (1952,0628 ha) to pow. 3001,1777 ha. Budynki i budowle posadowione na tych gruntach były własnością Instytutu.

Grunty własność IZ- PIB (ha)	Grunty użytkowanie wieczyste IZ-PIB (ha)	Grunty łącznie IZ- PIB (ha)	Grunty wydierżawione IZ-PIB (ha)
896,3950	11 295,1617	12 191,5567	12 116,8243

⁶⁵ Pismo z 12.06.2023 r.

⁶⁶ <https://bip.iz.edu.pl/struktura-wlasnosciowa/>

Instytut nie posiada gruntów oddanych w trwałych zarząd. Grunty które były w ten sposób oddane stały przedmiotem prawa użytkowania wieczystego⁶⁷.

W okresie objętym kontrolą w Instytucie obowiązywało zarządzenie dyrektora Instytutu nr 63/19 z dnia 19 listopada 2019 r. w sprawie zasad rozporządzania składnikami aktywów trwałych w rozumieniu ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, a w szczególności nieruchomościami IZ-PIB.

W regulaminie organizacyjnym wskazano kompetencje nadzorcze w kierownictwie⁶⁸ oraz wyodrębniono komórkę organizacyjną⁶⁹ zapewniającą właściwą gospodarkę mieniem instytutu oraz *współpracę zaplecza naukowo-badawczego z komórkami naukowymi*.

Informacje o zarządzaniu składnikami mienia trwałego przez IZ-PIB w 2021 r. i 2022 r. zostały podane do informacji publicznej na stronie podmiotowej ministra nadzorującego w Biuletynie Informacji Publicznej, według art. 37 ust. 3 ustawy o instytutach badawczych; za 2020 r. i 2022 r. niezwłocznie po ich zatwierdzeniu przez Ministra RiRW, a za 2021 r. po ok. 1,5 miesiącu.

Zestawienie nieruchomości sprzedanych od 1 stycznia 2021 r. do 31 maja 2023 r.

Lp.	Krótki opis	Nr działki	Lokalizacja działki	Powierzchnia działki	Rodzaj zabudowy	Kwota transakcyjna ⁷⁰	Tryb wyboru oferenta	Data zawarcia umowy ⁷¹
1.	Sprzedaż lokalu mieszkalnego wraz z udziałem w działce	udział w działce 92/14	Łukaszowice, gmina Siechnice, pow. wrocławski	lokal 48,96m2 działka 0,0065 ha	Lokal w budynku mieszkalnym (pustostan)	40 000 zł	publiczny przetarg nieograniczony	26.10.2021
2.	Sprzedaż działki wraz z budynkiem	250/47	Brzezie, gmina Zabierzów, pow. krakowski	0,0760 ha	Działka zabudowana budynkiem mieszkalnym (pustostan)	211 000 zł	publiczny przetarg nieograniczony	26.01.2022
3.	Sprzedaż prawa użytkowania wieczystego	577/4 577/12	Balice, gmina Zabierzów, pow. krakowski	0,7505 ha	Inne tereny zabudowane (drogi) Działka niezabudowana (łąka)	12 841 841 zł	publiczny przetarg nieograniczony	25.03.2022
4.	Sprzedaż udziału w prawie wieczystego użytkowania	udział 2/10 w działce 92/13	Łukaszowice, gmina Siechnice, pow. wrocławski	0,0894 ha	Na zbyty udział przypadła grządka i komórka gospodarcza (dawny chlewik)	10 000 zł	oferta poprzetargowa po przeprowadzeniu publicznego przetargu nieograniczonego	06.05.2022
5.	Sprzedaż prawa użytkowania wieczystego niezabudowanej działki do Enea Operator Sp. z o.o.	519/3	Pawłowice, gmina Krzemieniewo, pow. leszczyński	0,0030 ha	Działka niezabudowana	1 000 zł	publiczny przetarg nieograniczony	07.07.2022
6.	Sprzedaż udziału w wysokości 1/16 w prawie użytkowania wieczystego zabudowanej działki	549/156	Siechnice, gmina Siechnice, powiat wrocławski, woj. dolnośląskie	udział 1/16 w 0,29 ha	Na udział przypada jeden garaż	30.000 zł	publiczny przetarg nieograniczony	26.07.2022
7.	Sprzedaż prawa użytkowania wieczystego niezabudowanej działki	65/22	Żerniki Wielkie, gm. Żórawina, pow. wrocławski, woj. dolnośląskie	0,38 ha	Działka zabudowana dawnym bud. gospodarczym	105.500 zł	publiczny przetarg nieograniczony	19.08.2022
8.	Sprzedaż prawa użytkowania wieczystego niezabudowanej działki	20/41, 20/38, 25/4 i 25/8	Grodzlec, gm. Jasienica, pow. bielski, woj. śląskie	39,1617 ha	Działki niezabudowane	2.502.000 zł	publiczny przetarg nieograniczony	18.11.2022

⁶⁷ Ustawa z dnia 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych, która weszła w życie 1 stycznia 1986 r. określiła formę prawną istniejącego od 1950 r. Instytutu Zootechniki jako „jednostka badawczo-rozwojowa”. Na podstawie zarządzenia nr 2 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 20 stycznia 1986 r. włączono do Instytutu z dniem 1 lipca 1986 r. zakłady doświadczalne będące państwowymi przedsiębiorstwami gospodarki rolnej. Na tej podstawie Instytut przejął nie tylko pracowników 12 zakładów doświadczalnych ale i ich majątek. Zakłady te dysponowały nieruchomościami na podstawie oddania w trwały zarząd. W latach 90-tych ustawa z 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych została znowelizowana, dodany do niej został obowiązujący od 11 marca 1991 r. przepis art. 64a ustawy o jednostkach badawczo-rozwojowych (Dz. U. 1991 Nr 19, poz. 81 ze zm. - art. 1 pkt 37 ustawy nowelizującej). Stanowił on, że:

– grunty będące własnością Skarbu Państwa pozostające w zarządzie jednostki badawczo-rozwojowej, stają się przedmiotem użytkowania wieczystego tej jednostki,

– budynki i urządzenia związane trwale z gruntami państwowymi pozostającymi w zarządzie jednostki badawczo-rozwojowej stają się jej własnością.

⁶⁸ Rozdział IV Stanowiska kierownicze Instytutu § 12 RO – Zastępca Dyrektora do spraw Infrastruktury.

⁶⁹ § 32 RO – Biuro Dyrektora ds. Infrastruktury.

⁷⁰ Wartość wskazana w umowie - kwoty brutto wpływ na rachunek bankowy Instytutu.

⁷¹ Data sprzedaży oznacza datę zawarcia umowy przenoszącej na nabywcę własność bądź użytkowanie wieczyste.

9.	Sprzedaż prawa użytkowania wieczystego niezabudowanej działki	547/38	Siechnice, gmina Siechnice, powiat wrocławski, woj. dolnośląskie	0,0149 ha	Działka niezabudowana	17.988 zł	publiczny przetarg nieograniczony + licytacja (dwóch oferentów zaferowało taką samą cenę)	14.12.2022
10.	Sprzedaż prawa użytkowania wieczystego zabudowanej działki 23/1 oraz niezabudowanej 23/2	23/1 i 23/2	Łukaszowice, gmina Siechnice, pow. wrocławski, woj. dolnośląskie	0,6606 ha	Zabudowana działka 23/1 oraz niezabudowana 23/2 całość stanowiła dawną szklarnię zlikwidowaną w latach 90-tych	1.153.926 zł	oferta poprzetargowa po przeprowadzeniu publicznego przetargu nieograniczonego	12.04.2023

Dyrektor poinformował⁷², że Instytut sprzedaje wyłącznie nieruchomości zbędne, takie które nie są wykorzystywane do celów statutowych ani nie ma planów wykorzystania ich w tym celu w przyszłości. Dodatkowym argumentem przemawiającym za sprzedażą jest stan nieruchomości (np. ryzyko zawalenia budynku bądź nakazu rozbiórki).

Sprzedaż zbędnych nieruchomości odbywa się w trybie publicznego przetargu, na zasadach określonych w ustawie o instytutach badawczych, ustawie o zasadach zarządzania mieniem państwowym oraz rozporządzenia w sprawie zasad organizowania przetargu na sprzedaż środków trwałych przez przedsiębiorstwa państwowe oraz warunków odstąpienia od przetargu. Ponadto Instytut przestrzegał wytycznych wydanych przez ministra nadzorującego (m.in. wymóg uzyskania zgody na zorganizowanie przetargu wynikający z pisma z 3 listopada 2021 r., znak DSR.nw.073.30.2021).

Zdecydowana większość gruntów Instytutu została wdzierżawiona spółkom z jego udziałem.

Grunty Instytutu wdzierżawiane spółkom z jego udziałem.								
Lp	Oznaczenie firmy spółki (% udziału Instytutu Zootechniki PIB)	Data utworzenia spółki	Data zawarcia umowy dzierżawy	Pow. gruntów oddanych w dzierżawę (w ha)	Przychód Instytutu z tytułu dzierżawy gruntów za 2021 r. (w zł)	Przychód Instytutu z tytułu dzierżawy budynków za 2021 r. (w zł)	Przychód Instytutu z tytułu dzierżawy gruntów za 2022 r. (w zł)	Przychód Instytutu z tytułu dzierżawy budynków za 2022 r. (w zł)
1.	Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB Chorzełów Sp. z o.o. (100%)	29-12-2000	29-12-2000	598,58	178.018,80	2.854,88	281.399,20	2.854,88
2.	Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki Kołbacz Sp. z o.o. (100%)	29-12-2000	29-12-2000	4.424,6187	1.399.300,09	80.434,83	2.210.081,16	80.234,22
3.	Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB Odrzechowa Sp. z o.o. (100%)	02-10-2000	02-10-2000	1.441,1320	248.085,24	0	392.168,30	0
4.	Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB Rudawa sp. z o.o. (100%)	03-04-2002	03-04-2002	1.080,2468	513.545,78	1.421,43	810.996,22	757,04
5.	Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB Żemiki Wielkie sp. z o.o. (100%)	25-06-1999	25-06-1999	0,31310	14,87	29.937,4	23,51	29.937,4
6.	Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB Grodziec Śląski imienia prof. Mieczysława Czaj sp. z o.o. (76,4%)	25-03-1999	02-10-2000	745,2629	241.061,77	54.896,44	375.271,04	37.092,3
7.	Rolnicze Zakłady Produkcyjno - Doświadczalne INWESTROL IZ sp. z o.o. (17,27%) 1036 udziałów	14-09-1994	13-01-1995	3.096,9988	1.293.938,07	12.344,33	1.966.286,87	12.361,36
8.	Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki Melno Sp. z o.o. (47,97%) 5612 udziałów	21-10-1994	31-12-1994	692,3739	79.623,42	0	117.613,44	0

Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora Instytutu⁷³ wdzierżawianie gruntów spółkom z jego udziałem było elementem strategii zarządzania Instytutem i jego majątkiem. Dotychczasowe zakłady doświadczalne przekształcone w spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, zostały wyposażone (w formie aportu) w nieruchomości zabudowane obiektami inwentarskimi wraz z wyposażeniem (natomiast ziemia rolna została

⁷² Pismo z 21.04.2023 r.

⁷³ Pismo z 21.04.2023 r.

im wydzierżawiona). Dzięki takiemu rozwiązaniu wzrosło bezpieczeństwo gospodarcze Instytutu (brak możliwości przejęcia ziemi przez potencjalnych wierzycieli spółek) oraz wydzielono należności z tytułu korzystania z ziemi. Taki model organizacji chroni spółki przed podejmowaniem ryzykownych decyzji finansowych (np. zadłużania kredytami i pożyczkami) i próbami przejęcia majątku przez podmioty trzecie.

Czynsz dzierżawny w spółkach: ZD Rudawa, ZD Kołbacz, ZD Żerniki, ZD Grodziec, ZD Chorzelów i ZD Odrzechowa ustalany jest za 1 hektar gruntu dzierżawionego w następujący sposób:

- a) za każdy hektar przeliczeniowy gruntu ornego równowartość 4q pszenicy liczonej wg średniej ceny ogłaszanej przez GUS z 3 miesięcy (np. za I kwartał średnia cena z XII miesiąca roku poprzedzającego I i II miesiąca roku bieżącego),
- b) za każdy hektar przeliczeniowy trwałych użytków zielonych równowartość 2,5q pszenicy,
- c) za każdy hektar stawów równowartość 2 q pszenicy,
- d) za każdy ja pozostałych gruntów równowartość 0,5q pszenicy,

Faktury wystawiane były po zakończonym kwartale.

Czynsz dzierżawny od budynków i budowli objętych umową ustalano w wysokości wartości naliczonej amortyzacji (tj. 50% stawek ustawowych), w przypadku całkowitej amortyzacji przedmiotu dzierżawy, jeżeli przedmiot dzierżawy jest nadal użytkowany przez dzierżawcę czynsz ustala się w wysokości 10% dotychczasowej (ustawowej) stawki amortyzacji, a faktury wystawiane były po zakończonym kwartale.

W przypadku spółki ZD Mełno faktura jest wystawiana raz na pół roku (w marcu za okres lipiec - grudzień roku poprzedniego oraz we wrześniu za okres styczeń do czerwiec), a czynsz dzierżawny ustalano za 1 hektar gruntu w wysokości:

- a) za każdy hektar przeliczeniowy gruntu ornego równowartość 1q pszenicy liczonej wg średniej ceny ogłaszanej przez GUS z 5 miesięcy,
- b) za każdy hektar przeliczeniowy trwałych użytków zielonych równowartość 0,7q pszenicy,
- c) za każdy hektar pozostałych gruntów równowartość 0,5q pszenicy.

W przypadku spółki RZP-D Inwestrol IZ faktura jest wystawiana raz na pół roku (w marcu za okres lipiec - grudzień roku poprzedniego oraz we wrześniu za okres styczeń do czerwiec). Pod uwagę brane są hektary fizyczne (a nie przeliczeniowe jak w przypadku innych spółek). Czynsz dzierżawny ustala się za 1 ha gruntu dzierżawionego w wysokości 5q pszenicy liczonych wg ceny pszenicy ogłaszanej przez GUS za półrocze, którego czynsz dotyczy.

Umowy dzierżawy (co do zasady obowiązujące do 31 grudnia 2025 r.), określają wysokość czynszu dzierżawnego. Ponadto większość umów (za wyjątkiem zawartych z ZD Mełno i RZP-D Inwestrol IZ) zawiera postanowienia pozwalające Instytutowi na zmianę wysokości czynszu z zachowaniem okresu wypowiedzenia (powiadomienia) przewidzianego w umowie.

Dyrektor wyjaśnił⁷⁴, że aktualizacja stawek czynszu odbywa się na zasadach określonych w tych umowach, jednak nie zawsze jest to możliwe. W razie zawierania nowych umów dzierżawy bądź najmu Instytut w pierwszym rządzie ustala wysokość stawek obowiązujących na danym rynku. Instytut korzysta z

⁷⁴ Pismo z 12.06.2023 r.

ogólnodostępnych źródeł (portali internetowych, stron agencji nieruchomości, gmin). W przypadku wątpliwości lub niewystarczających informacji Instytut zlecał ustalenie wysokości stawek rynkowych rzeczoznawcom majątkowym. Jednak działania te mają charakter incydentalny, m. in. z uwagi na stosunkowo wysoki koszt takiej usługi. Na bieżąco Instytut ustalając ceny pozyskiwał informacje od lokalnie działających agencji nieruchomości, portali nieruchomości.

W maju 2023 r. rozpoczęty został przegląd umów najmów i dzierżaw między innymi poświęcony weryfikacji stawek czynszu i ewentualnie zweryfikowania czy ustalone szereg lat temu czynsze odpowiadają aktualnym cenom rynkowym. W tym celu Instytut zamierza pozyskać informacje od rzeczoznawców majątkowych na temat zakresu cen rynkowych na danym rynku, zgodnie z miejscem położenia i standardem nieruchomości. Na tej podstawie, w przypadkach w których stawki czynszu nie zostały dotychczas zaktualizowane, zostaną podjęte dalsze działania, ewentualne wypowiedzenie dotychczasowej stawki czynszu, zaproponowanie nowych stawek czynszu lub wypowiedzenie umowy.

Ponadto wśród umów dzierżawy liczną grupę stanowią dzierżawy mające za przedmiot niewielkie fragmenty działek ewidencyjnych (68 - ogródki działkowe, 13 - garaże) położonych obok miejsc pracy i zamieszkania pracowników Instytutu (w Balicach, Aleksandrowicach oraz w Zakrzewie gdzie funkcjonował Ośrodek Badawczy Drobiarstwa włączony do struktur Instytutu).

Pracownicy dawnych zakładów doświadczalnych funkcjonujących jako państwowe przedsiębiorstwa gospodarki rolnej na mocy układu zbiorowego byli uprawnieni do korzystania z niewielkich działeczek na własne potrzeby (uprawa ziemniaków, warzyw). Po wypowiedzeniu układu zbiorowego w latach 90-tych korzystali z terenu najczęściej bez umowy. Instytut podjął działania mające na celu wyeliminowanie tej sytuacji i zawarł umowy dzierżawy.

Wśród pozostałych nieruchomości przedmiotem dzierżawy był ośrodek jeździecki w Zabierzowie⁷⁵, baza transportowa⁷⁶, magazyn⁷⁷, wiata garażowa⁷⁸. Wśród nieruchomości oddanych w najem są również lokale zakładowe oraz inne, np. pozostałe lokale, komórki gospodarcze, garaże, wiata magazynowa, miejsca parkingowe.

W okresie objętym kontrolą, na podstawie wybranej próby ustalono, że Instytut podejmował następujące działania w celu dochodzenia należności z tytułu badanej umowy dzierżawy i najmu:

A. umowa nr ZZP/245/20⁷⁹

- 1) Instytut zawarł 27.02.2006 r. umowę dzierżawy działek⁸⁰ w Zabierzowie do 29.04.2026 r. z firmą Santos Development spółka z o.o. w Krakowie na kwotę 9.541,40 zł netto. W § 3 ust 2 ww. umowy określono, że czynsz jest corocznie waloryzowany według stawki wzrostu cen towarów i usług podawanych przez GUS za rok poprzedni. Obecnie czynsz wynosi 14.368,98 zł netto. W ww. umowie zawarto postanowienia odnoszące się do konieczności zapłaty ustawowych odsetek za opóźnienia w zapłacie.

⁷⁵ Działki zab. o nr: 948/26, 948/27 i 948/28 oraz niezabud. dz. nr: 948/1, 1141, 1267/4 i 1380/4).

⁷⁶ Aleksandrowice (część dz. 62/4 i 62/5 o pow. 1,01 ha).

⁷⁷ Blizanowice (część dz. 126/59).

⁷⁸ Blizanowice (część dz. 126/64).

⁷⁹ Umowa poddzierżawy została zamieniona w 2013 r. w umowę dzierżawy, wyłączono z niej Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB Rudawa sp. z o. o. Od tego momentu umowa obowiązuje jako dzierżawa łącząca Instytut jako wydzierżawiającego i Santos Development sp. z o. o. jako dzierżawiającego.

⁸⁰ Działki nr 981/1,948/27,948/29,948/30,948/31,948/32,948/33,948/34,948/35,1141,1380/4 oraz 1267/4.

- 2) Nieregulowanie w terminie należności z tytułu dzierżawy przez ww. firmę było powodem wszczętych 2 postępowań sądowych, w wyniku których Instytut zawarł ugodę w 2020 r. i firma zapłaciła całość należnej kwoty. Ugoda ta była przedmiotem zawartego 30.10.2020 r. aneksu nr 6 do umowy określającego, że „Strony zawarły porozumienie o całkowitym rozliczeniu nakładów poniesionych przez dzierżawcę na dzierżawionej nieruchomości z zaległymi należnościami dzierżawcy wobec wydzierżawiającego w oparciu o sporządzoną 1.10.2020 r. wycenę wartości odtworzonej nakładów przez rzeczoznawcę majątkowego (...) oraz księgowego stanu rozliczeń czynszu, podatku, odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie oraz z tytułu kosztów procesowych przysługujących wydzierżawiającemu na 30.10.2020 r.”.
- 3) Wg stanu na koniec 2022 r. ww. firma zalegała z płatnościami na kwotę 36 985,66 zł. z tytułu 3 niezapłaconych faktur⁸¹.
- 4) Instytut nie przedstawił dokumentów potwierdzających przeprowadzenie analizy przydatności i efektywnego wykorzystania dzierżawionej nieruchomości.

B. umowa nr ZZP/51/2018

- 1) Instytut zawarł 16.03.2018 r. umowę najmu powierzchni magazynowej w budynku wolnostojącego w Balicach przy ul. Krakowskiej 1. (wiaty magazynowej)⁸² do 31.12.2019 r. z firmą Magic Factory w Rzęsce ustalając czynsz miesięczny na kwotę 2.076,64 zł netto. W ww. umowie zawarto postanowienia odnoszące się do możliwości naliczenia odszkodowania za bezumowne korzystanie z przedmiotu najmu w wysokości dwukrotnego czynszu miesięcznego w przypadku nie zwrócenia lokalu po wygaśnięciu umowy. Po wygaśnięciu umowy nr ZZP/51/2018 z dniem 31.12.2019 r. IZ-PIB zdecydował o nieprzedłużaniu umowy najmu.
- 2) W związku z niezwróceniem przez najemcę przedmiotu najmu po zakończeniu obowiązywania umowy najmu Instytut naliczał odszkodowanie za bezumowne korzystanie z przedmiotu dotychczasowej umowy najmu (wysokość odszkodowania z tego tytułu została określona w § 7 ust. 2 umowy najmu). Równocześnie toczyły się rozmowy na temat zwolnienia przez najemcę zajmowanej powierzchni, w efekcie których najemca podpisał oświadczenie, na mocy którego zobowiązał się do opróżnienia magazynu do dnia 31.08.2020 r.
- 3) Opróżnienie magazynu nastąpiło we wrześniu 2021 r. Instytut kierował wezwania do zapłaty. W związku z brakiem reakcji sprawa 16.12.2022 r. została skierowana do sądu.
- 4) Nieregulowanie w terminie należności z tytułu najmu przez ww. firmę było powodem powództwa IZ-PIB o zapłatę. Sprawa prowadzona jest przez Sąd Okręgowy w Krakowie, IX Wydział Gospodarczy pod sygn. akt IX GNc 1099/22.
- 5) Wg stanu na koniec 2022 r. ww. firma zalegała z płatnościami na kwotę 115 322,37 zł z tytułu 19 niezapłaconych faktur wraz z odsetkami⁸³.
- 6) 19.06.2023 r. doręczono nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym z 7.06.2023 r.

---

⁸¹ Uzyskane informacje z 19.01.2023 r.

⁸² KR2K/00017364/8.

⁸³ Uzyskane informacje z 19.01.2023 r.

- 7) W związku z dużym prawdopodobieństwem nieściągalności został na nią utworzony odpis aktualizujący.

W Instytucie⁸⁴ realizowane są bieżące działania zarządcze w zakresie majątku (polegające np. na dokonywaniu cyklicznych objazdów, przeglądów nieruchomości nie objętych umowami, weryfikacji stanu budynków, zabezpieczeniu terenu przed os. postronnymi). Organizowane były narady Prezesów Spółek, dyrektorów Zakładów Doświadczalnych z Kierownictwem Instytutu, na których omawiano tematykę wykorzystania gruntów. Ustalenia tych narad nie były dokumentowane.

Dyrektor poinformował, że wnioski kierowane ze spółek i zakładów poddawane są szczegółowej analizie i na tej podstawie sporządzany jest wykaz nieruchomości zbędnych, poprzedzony wstępną kwalifikacją wniosków. Następnie przeprowadzane są rozmowy i konsultacje z pracownikami spółek i zakładów, organizowane są okresowe wyjazdy pracowników Instytutu w teren. Przy doborze nieruchomości wytypowanych do sprzedaży, brane jest pod uwagę również uporządkowanie spraw gospodarczych na danym terenie. W 2020 r. podjęta została decyzja o skorzystaniu z możliwości podwyższenia czynszu dzierżawnego uzyskiwanego od spółek z udziałem Instytutu. Materialnym wyrazem była zmiana wysokości czynszów. Aktualizacja czynszu nastąpiła w 2020 r., natomiast skutek wywarła od 1 stycznia 2021 r.

Istotnymi działaniami Instytutu w okresie objętym kontrolą w zakresie zarządzania nieruchomościami były: uregulowanie sprawy prawa do nieruchomości położonej w Krakowie przy ul. Sarego 2⁸⁵ oraz aktywne działania w trakcie postępowań administracyjnych i sądownoadministracyjnych mających za przedmiot roszczenia przedwojennych właścicieli zespołów parkowo-pałacowych w Pawłowicach, Kołudzie Wielkiej i Balicach. Działania te stanowiły realizację zaleceń pokontrolnych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi⁸⁶.

W zakresie gospodarowania majątkiem dyrektor Instytutu współdziałał z RN, z organem nadzorującym i Prokuratorią Generalną RP.

Instytut prowadził bieżące analizy stanu przydatności posiadanych nieruchomości, ale działania te nie zostały udokumentowane⁸⁷. Pisemne uzasadnienia przydatności i efektywnego wykorzystania poszczególnych nieruchomości przeprowadzane były w przypadku postępowań w sprawie ewentualnych przetargów i innych działań mających na celu wyłonienie nabywcy, dzierżawcy, najemcy. Instytut poinformował o rozpoczętym przeglądzie umów najmów i dzierżaw w celu aktualizacji stawek czynszu, lecz nie przedstawił dokumentów potwierdzających podjęcie tych czynności. Ponadto 2 umowy dzierżawy zawarte z ZD Melno i RZP-D Inwestrol IZ nie zawierały postanowień pozwalających Instytutowi na zmianę wysokości określonej stawki czynszu.

Niewłaściwy jest brak uregulowań wewnętrznych w Instytucie dotyczących zasad zarządzania nieruchomościami, biorąc pod uwagę duży stan posiadanych nieruchomości i konieczność prowadzenia bieżącego nadzoru w tym zakresie.

---

⁸⁴ Pismo z 12.06.2023 r.

⁸⁵ Instytut złożył wniosek o doposażenie go w wynoszący 6/8 części udział w prawie własności zabudowanej nieruchomości Skarbu Państwa położonej w Krakowie przy ul. Józefa Sarego 2, oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr 21 z obrębu 3 Kraków – Stradom, dla której urządzono księgę wieczystą nr KR1P/00011016/0.

⁸⁶ Wystąpienie pokontrolne z 23 grudnia 2014 r., znak SARon.wrk-0950-06/14, KpK-0950-27/14.

⁸⁷ Pismo z 12.06.2023r.

4. Polityka kadrowa

W zakresie polityki kadrowej w Instytucie obowiązują następujące regulacje:

- 1) Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy Pracowników IZ–PIB zawarty w dniu 13.05.2020 r., a obowiązujący od 01.06.2020 r.⁸⁸, w którym określono m.in. zasady wynagradzania oraz motywowania pracowników;
- 2) Regulamin pracy dla pracowników IZ–PIB⁸⁹, w którym określono wzajemne obowiązki stron stosunku pracy;
- 3) Zarządzenie dyrektora Instytutu nr 36/20 z dnia 26.06.2020 r. w sprawie wprowadzenia kryteriów awansu na stanowiska naukowe i badawczo-techniczne w IZ–PIB, w którym określono m.in. zasady zatrudniania pracowników na poszczególne stanowiska naukowe, w tym wymagania na poszczególne stanowiska naukowe;
- 4) Zarządzenie dyrektora Instytutu nr 1/22 z dnia 10.01.2022 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu dokonywania oceny okresowej pracowników naukowych i badawczo-technicznych IZ–PIB.

W zakresie zakazu konkurencji oraz dodatkowego zatrudnienia Instytut stosuje powszechnie obowiązujące przepisy, tj. regulacje zawarte w ustawie o instytutach badawczych.

Z uwagi na zmiany Kodeksu pracy na przestrzeni lat Regulamin pracy wymaga aktualizacji i ujednolicenia.

W zakresie stosowanego w Instytucie systemu motywacyjnego pracowników, dyrektor poinformował⁹⁰, że „W przypadku pracowników naukowych szczególnym systemem motywującym pracowników jest miesięczna premia, uregulowana w § 8 układu zbiorowego, której wysokość jest ściśle powiązana z oceną aktywności naukowej pracownika za rok poprzedni, a dokonywanej na podstawie składanej co roku ankiety oceny aktywności zawodowej.

W odniesieniu do pracowników naukowych obowiązują ponadto wewnętrzne regulacje dot. przyznawania nagród pieniężnych pracownikom o najwyższej liczbie punktów w roku poprzednim; przyznawane są także nagrody pieniężne za wyróżnienia rozpraw doktorskich i habilitacyjnych”.

W opinii dyrektora „wdrożony w Instytucie system premiowania, polegający na uzależnieniu wysokości premii regulaminowej od oceny aktywności zawodowej pracownika naukowego, niewątpliwie wpłynął na uzyskanie najwyższej kategorii naukowej (A+, poziom wiodący) w ocenie parametrycznej jednostek naukowych. (...) Jednocześnie Instytut docenia i motywuje pracowników realizujących zadania, m.in. w układzie zbiorowym wprowadzono regulamin wynagradzania pracowników wykonujących zadania w programach, projektach lub przedsięwzięciach finansowanych ze środków publicznych, zapewniając im z tego tytułu odpowiednie wynagrodzenie, co w perspektywie powinno przynieść pozytywne efekty w odniesieniu do wielkości pozyskiwanych środków zewnętrznych na badania⁹¹”.

Tabela Struktura zatrudnienia

⁸⁸ Z późniejszymi zmianami, wprowadzonymi na podstawie Protokołów dodatkowych: Nr 1 z dnia 23.06.2020 r., Nr 2 z dnia 23.03.2021 r. oraz Nr 3 z dnia 03.01.2022 r.

⁸⁹ Wprowadzony Zarządzeniem nr 42/09 z dnia 13 sierpnia 2009 r.

⁹⁰ Pismo z 6.03.2023 r.

⁹¹ Na podstawie informacji dyrektora z 06.03.2023 r.

Wyszczególnienie	2020 r.		2021 r.		2022 r.	
	w Instytucie	w zakładach doświadczalnych	w Instytucie	w zakładach doświadczalnych	w Instytucie	w zakładach doświadczalnych
Pracownicy naukowcy - razem	65	1	61	1	60	1
Profesor	9	-	9	-	8	-
Profesor Instytutu	19	-	19	-	18	-
Adiunkt ze stopniem doktora habilitowanego	3	-	5	-	4	-
Adiunkt	34	1	28	1	30	1
Asystent	-	-	-	-	-	-
Pracownicy badawczo- techniczni	11	-	18	-	16	-
Pracownicy inż.-techn.	92	49	84	49	88	47
Pracownicy administracyjno- ekonomiczni	44	15	57	18	66	21
Pracownicy biblioteki i dokumentacji naukowej	12	-	15	-	12	-
Biblioteka	1	-	1	-	1	-
Pozostali (rzemieślnicy, robotnicy, sprzątaczk)	25	136	28	129	31	127
Kierownicy administracyjni	10	1	10	2	14	2
Razem	260	203	274	199	288	198

W Instytucie zatrudnione były 486 osoby (stan na 31.12.2022 r.), z czego 288 pracowników w centrali Instytutu, a 198 - w zakładach doświadczalnych. Liczba pracowników naukowych wynosiła 61 osób, w tym 8 profesorów, 18 profesorów Instytutu, 4 adiunktów ze stopniem doktora habilitowanego, 31 adiunktów, 16 – pracowników badawczo-technicznych, 135 – pracowników inżynieryjno-technicznych, 13 – pracowników bibliotecznych i dokumentacji naukowej, 87 – pracowników administracyjno-ekonomicznych –, oraz 158 – pozostałych pracowników (rzemieślnicy, sprzątaczk, pracownicy obsługi zwierząt, itp.), oraz 16 – kierowników administracyjnych.

W okresie objętym kontrolą zaobserwowano w strukturze zatrudnienia zmiany dotyczące zmniejszania liczby pracowników naukowych i wzrostu liczby zatrudnionych pracowników administracyjno-ekonomicznych. Procentowy udział grupy pracowników naukowych w łącznej liczbie pracowników wynosił odpowiednio: w 2020 r. - 25%, w 2021 r. - 22,26%, w 2022 r. - 20%.

Tabela Pracownicy naukowcy w podziale na grupy wiekowe

2020						
Lp.	Grupy pracowników	<35 lat	36-50 lat	51-60 lat	61-65 lat	Pow. 65 lat
1	Profesorowie	0	2	3	1	3
2	Doktorzy habilitowani	0	10	4	3	0
3	Doktorzy	7	17	2	1	0
Ogółem 2020 r.		7	30	10	5	3

2021						
Lp.	Grupy pracowników	<35 lat	36-50 lat	51-60 lat	61-65 lat	Pow. 65 lat
1	Profesorowie	0	2	2	2	4
2	Doktorzy habilitowani	0	12	7	4	0
3	Doktorzy	2	20	4	1	0
Ogółem 2021 r.		2	34	13	7	4

2022						
Lp.	Grupy pracowników	<35 lat	36-50 lat	51-60 lat	61-65 lat	Pow. 65 lat
1	Profesorowie	0	0	3	3	
2	Doktorzy habilitowani	0	8	10	3	0
3	Doktorzy	3	20	6	1	0
Ogółem 2022 r.		3	28	19	7	3

Wzrost zatrudnienia pracowników administracyjno-ekonomicznych do liczby przekraczającej w 2022 r. liczbę pracowników naukowych jest trendem niepokojącym. Dyrektor Instytutu wyjaśnił⁹², że „spadek zatrudnienia w grupie pracowników naukowych w latach 2020-2023 związany jest głównie z przejściem pracowników na emeryturę, a także ze zmianą grupy pracowników - przejściem z grupy stanowisk naukowych do grupy stanowisk badawczo-technicznych. Z kolei wzrost zatrudnienia w grupie pracowników administracyjno-ekonomicznych spowodowany był m.in. wsparciem pracowników naukowych i badawczo-technicznych poprzez odciążenie ich od prac o charakterze administracyjnym, jak też koniecznością wsparcia działów naukowych w pozyskiwaniu, a następnie rozliczaniu projektów badawczych. Wzrost zatrudnienia w tej grupie był również uzasadniony utworzeniem nowych stanowisk i jednostek organizacyjnych w Instytucie zajmujących się promocją, transferem wiedzy i innowacji”.

Analiza struktury grup wiekowych pracowników naukowych nie wykazuje luki pokoleniowej.

W latach 2021-2023 w IZ-PIB nadano 9 stopni doktora (6 w roku 2021, 3 w roku 2023) oraz 1 stopień doktora habilitowanego – 2021 r., obecnie⁹³ prowadzonych jest 29 przewodów doktorskich w toku.

Tabela Zwolnienia w grupie pracowników naukowych i badawczo-technicznych

Wyodrębnione jednostki organizacyjne Instytutu	2021 r.		2022 r.	
	Liczba zwolnionych pracowników naukowych	Liczba zwolnionych pracowników badawczo-technicznych	Liczba zwolnionych pracowników naukowych	Liczba zwolnionych pracowników badawczo-technicznych
IZ- PIB	1	0	3	1
ZD Kołuda Wielka	0	0	0	0
ZD Pawłowice	0	0	0	0
Ogółem	1	0	3	1

Tabela Zatrudnienia na stanowiska naukowe i badawczo-techniczne

Wyodrębnione jednostki organizacyjne Instytutu	2021 r.		2022 r.	
	Liczba zatrudnionych pracowników naukowych	Liczba zatrudnionych pracowników badawczo-technicznych	Liczba zatrudnionych pracowników naukowych	Liczba zatrudnionych pracowników badawczo-technicznych
IZ - PIB	1	9	3	0
ZD Kołuda Wielka	0	0	0	0
ZD Pawłowice	0	0	0	0

⁹² Pismo z 12.06.2023 r.

⁹³ Wg stanu na 31.05.2023 r.

Ogółem	1	9	3	0
--------	---	---	---	---

Wszystkie przeprowadzone rekrutacje na stanowiska naukowe i badawczo-techniczne zostały rozstrzygnięte pozytywnie, pracownicy zostali zatrudnieni w zakładach naukowych.

Dyrektor Instytutu poinformował⁹⁴, że ze wszystkimi pracownikami naukowymi zawarł umowę o zakazie prowadzenia działalności konkurencyjnej wobec Instytutu.

Na podstawie wybranej próby akt osobowych 11 pracowników naukowych Instytutu oraz badawczo-technicznych stwierdzono, że:

- we wszystkich przypadkach Rada Naukowa wydała pozytywną opinię w zakresie kwalifikacji osób na stanowiska pracowników naukowych i badawczo-technicznych oraz opiniowania kandydatów na stanowiska kierowników komórek organizacyjnych wskazanych w regulaminie organizacyjnym; opinie zostały sporządzone z zachowaniem terminu wynikającego z art. 29 ust.6 ustawy o instytutach badawczych;
- ocena okresowa pracownika była wydana we wszystkich przypadkach i sporządzona terminowo;
- stanowiska posiadały zakresy czynności, z zastrzeżeniem braku zakresu na 2 stanowiskach⁹⁵;
- zakresy czynności (w 2 przypadkach)⁹⁶ nie zawierały daty podpisu przez pracownika;
- wszyscy pracownicy spełniali wymogi określone w art. 43 ust. 2-5 ustawy o instytutach badawczych;
- w 2 przypadkach ogłoszenia o konkursie zamieszczone były także na stronie Ministra Edukacji i Nauki, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronie internetowej Komisji Europejskiej (zgodnie z wymogami art. 43 ust. 6 ustawy o instytutach badawczych); w pozostałych przypadkach zatrudnienia związane były ze zmianą stanowiska;
- wszyscy pracownicy zapoznali się z obowiązującym w Instytucie Regulaminem pracy, z zastrzeżeniem 1 pracownika⁹⁷; w 5 przypadkach⁹⁸ oświadczenia nie zawierały daty podpisu;
- ze wszystkimi pracownikami naukowymi została zawarta umowa o zakazie prowadzenia działalności konkurencyjnej wobec Instytutu;
- akta osobowe nie zawierały oświadczeń pracowników o zapoznaniu się z Polityką antymobbingową.

Minister nadzorujący zawarł umowy o zakazie konkurencji z dyrektorem oraz zastępcami dyrektora Instytutu.

Dyrektor Instytutu jest jednocześnie zatrudniony na podstawie stosunku pracy w ramach umowy zawartej przed powołaniem na funkcję dyrektora Instytutu, za wiedzą i zgodą Ministra nadzorującego.

W latach 2020-2022 jeden pracownik naukowy, zatrudniony na stanowisku adiunkta, podjął dodatkowe zatrudnienie, po uprzednim otrzymaniu zgody dyrektora Instytutu na prowadzenie działalności gospodarczej.

W okresie objętym kontrolą Rada Naukowa dokonała⁹⁹ oceny dorobku naukowego i technicznego pracowników¹⁰⁰. Łącznie oceniono 80 pracowników, z czego ocenę wyróżniającą uzyskało 26 osób a 9 zostało

⁹⁴ Pismo z 06.03.2023 r.

⁹⁵ M.T. oraz M.S.N.

⁹⁶ A.D. oraz M.S.S.

⁹⁷ M.S.N.

⁹⁸ M.P., B.S., A.K., M.T., S.W.

⁹⁹ Uchwała 4/223 z 26.05.2022 r.

¹⁰⁰ Ocena za lata 2019-2021.

ocenionych negatywnie (3 w grupie osób zatrudnionych na stanowisku adiunkta oraz 6 zatrudnionych na stanowisku badawczo-technicznym). Oceny negatywne wynikały z uzyskania niewystarczającej liczby punktów, tj. wartości poniżej wskaźników dotyczących punktów z:

- części A (działalność naukowa) ankiety - w przypadku pracowników zatrudnionych na stanowisku adiunkta,
- części B (działalność organizacyjno-dydaktyczna) ankiety - w przypadku pracowników zatrudnionych na stanowisku badawczo-technicznym.

Żadna z osób nie odwołała się od oceny negatywnej.

Kierownicy komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za prowadzenie badań naukowych otrzymali szczegółowe wyniki oceny pracowników w celu przeprowadzenia odpowiednich rozmów z pracownikami ocenionymi negatywnie. Jena z osób w grupie adiunktów otrzymała drugą ocenę negatywną z rzędu, w wyniku czego przeszła ze stanowiska z adiunkta na stanowisko nienaukowe¹⁰¹.

Instytut prowadził kształcenie w szkole doktorskiej na mocy Zarządzenia nr 29/19 z dnia 8 maja 2019 roku¹⁰² oraz umowy z 1 października 2019 roku w sprawie utworzenia Szkoły Doktorskiej Nauk Przyrodniczych i Rolniczych, prowadzonej przez IZ-PIB wspólnie z Instytutem Botaniki im. Władysława Szafera Polskiej Akademii Nauk (jednostka koordynująca), Instytutem Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk, Instytutem Fizjologii Roślin im. Franciszka Górskiego Polskiej Akademii Nauk oraz Instytutem Systematyki i Ewolucji Zwierząt Polskiej Akademii Nauk. Szkoła doktorska kształci doktorantów w 3 dyscyplinach naukowych: nauk biologicznych, rolnictwa i ogrodnictwa, zootechniki i rybactwa.

5. Polityka antymobbingowa i antydyskryminacyjna

W Instytucie obowiązują:

- 1) Kodeks Etyki - wprowadzony Zarządzeniem nr 48/2020 z dnia 31 sierpnia 2020 r.

Celem ww. kodeksu było wdrożenie katalogu wartości i zasad, którymi powinni kierować się pracownicy Instytutu przy wykonywaniu obowiązków służbowych. Zobowiązują one społeczność Instytutu do eliminacji wszelkich przejawów dyskryminacji, mobbingu, molestowania, naruszania nietykalności cielesnej, czy szykanowania kogokolwiek.

- 2) Wewnętrzna Polityka Antymobbingowa - wprowadzona Zarządzeniem nr 80/20 z dnia 22.12.2020 r.

Celem ww. Polityki jest w szczególności przeciwdziałanie zjawiskom mobbingu, podejmowanie działań interwencyjnych, niwelowanie skutków stwierdzonych przypadków mobbingu, jak również wyciąganie konsekwencji wobec osób odpowiedzialnych za mobbing oraz budowanie i umacnianie pozytywnych relacji interpersonalnych między pracownikami. W dokumencie tym określono m.in., że każdy pracownik, który uzna, że został poddany mobbingowi, lub który był świadkiem działania lub zachowania noszącego znamiona mobbingu, jest uprawniony do wystąpienia z pisemną skargą do pracodawcy, według wskazanego wzoru. Z kolei postępowanie wyjaśniające w sprawie skargi na mobbing prowadzi powoływana przez pracodawcę, każdorazowo do danego postępowania Komisja Antymobbingowa.

---

¹⁰¹ Na podstawie informacji dyrektora z 6.03.2023 r.

¹⁰² W sprawie utworzenia Szkoły Doktorskiej Nauk Przyrodniczych i Rolniczych prowadzonej wspólnie z Instytutem Botaniki im. Władysława Szafera Polskiej Akademii Nauk, Instytutem Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk, Instytutem Fizjologii Roślin im. Franciszka Górskiego Polskiej Akademii Nauk oraz Instytutem Systematyki i Ewolucji Zwierząt Polskiej Akademii Nauk.

Dodatkowo w Instytucie w 2021 r. powołano¹⁰³ Zespół ds. Równego Traktowania, którego zadaniem było przede wszystkim opracowanie wewnętrznej polityki Instytutu na rzecz wyrównywania szans, mającej na celu eliminowanie wszelkich form i przejawów dyskryminacji, propagowanie pełnego i równego uczestnictwa oraz dostępu we wszystkich dziedzinach życia społecznego, działalności zawodowej bez względu na płeć, wiek, wyznanie, pochodzenie, przynależność kulturową i etniczną. Zespół opracował dokument strategiczny w zakresie problematyki równościowej - Plan równości płci (Gender Equality Plan) na lata 2022-2024 - wprowadzony Zarządzeniem nr 50/21 z dnia 31 grudnia 2021 r.

Dyrektor poinformował, że z wewnętrzną polityką antymobbingową zostali zapoznani wszyscy pracownicy Instytutu, jednakże w skontrolowanych aktach osobowych pracowników brak było oświadczeń w tym zakresie¹⁰⁴.

W okresie objętym kontrolą w wyniku złożenia skarg przez 3 pracowników jednego z działów naukowych¹⁰⁵, dyrektor Instytutu powołał Zarządzeniem nr 38/22 z dnia 18 maja 2022 r. Komisję Antymobbingową. W protokole końcowym z 30.06.2022 r. uznała ona, że doszło do działań mobbingowych względem jednej osoby gdyż spełnione zostały wszystkie przesłanki, o których mowa w art. 94³ § 2 Kodeksu Pracy¹⁰⁶. Z osobą, która dopuściła się mobbingu rozwiązano stosunek pracy w drodze wypowiedzenia, ze skutkiem na dzień 31.10.2022 r., wskazując działania mobbingowe jako jedną z przyczyn wypowiedzenia umowy o pracę. Instytut finansuje opiekę lekarską pracownika, w stosunku do którego dopuszczono się mobbingu¹⁰⁷.

Wprowadzone w Instytucie rozwiązania związane z przeciwdziałaniem mobbingowi i dyskryminacji były prawidłowe. Rozesłanie do pracowników emaila dot. konieczności zapoznania się Wewnętrzną Polityką Antymobbingową, bez obowiązku potwierdzenia tej czynności nie jest wystarczającym dowodem na potwierdzenie znajomości regulacji.

6. Realizacja zaleceń pokontrolnych

W kontroli została zweryfikowana realizacja zaleceń pokontrolnych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi sformułowanych w wystąpieniu pokontrolnym z 24.11.2020 r., znak: SWI.imk.092.2.2020¹⁰⁸. W toku realizacji pozostają działania mające na celu: 1) opracowanie, a następnie zatwierdzenie przez Radę Naukową Instytutu dokumentu określającego perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej oraz 2) opracowanie, a następnie zatwierdzenie przez Radę Naukową Instytutu strategii rozwoju Instytutu. W dniu 10.07.2023 r. Instytut Zootechniki PIB przesłał projekt dokumentów do MRiRW.

IV. Zalecenia i wnioski pokontrolne

Biorąc pod uwagę ustalenia i oceny przedstawione w *Wystąpieniu pokontrolnym*, zalecam Panu Dyrektorowi podjęcie działań zmierzających do:

---

¹⁰³ Zarządzenie nr 41/21 z dnia 27 października 2021 r.

¹⁰⁴ Akta osobowe wybranych 11 pracowników.

¹⁰⁵ Skargi z 17 maja 2022 r.

¹⁰⁶ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1465, t. j.).

¹⁰⁷ Na podstawie informacji dyrektora z 10.03.2023 r.

¹⁰⁸ Kontrola w zakresie wybranych zagadnień funkcjonowania instytutu z uwzględnieniem działalności finansowej, organizacji i jakości pracy, jakości zarządzania instytutem oraz wyjaśnienia zasadności zarzutów na działalność dyrekcji instytutu zawartych w skardze z 2.08.2019 r., w 2018 r.

- 1) wdrożenia dokumentów dotyczących strategii rozwoju Instytutu oraz perspektywicznych kierunków rozwoju działalności naukowej, wdrożeniowej i rozwojowej;
- 2) dokonywania korekt planów finansowych w przypadku przewidywanego wzrostu kosztów wykazanych w planie finansowym, który powoduje przekroczenie zakładanych wartości;
- 3) niezwłocznego przekazywania zatwierdzonego sprawozdania finansowego wraz z informacją o zarządzaniu składnikami mienia trwałego do zamieszczenia w Biuletynie Informacji Publicznej Ministra RiRW;
- 4) wprowadzenia regulacji wewnętrznych związanych z nadzorem nad procesem windykacji należności, uwzględniających obowiązek dokumentowania przeprowadzanych analiz kosztów windykacji i sporządzania pisemnych protokołów o nieściągalności wierzytelności oraz okresowego ich monitorowania;
- 5) ujednoczenia wzorów dokumentów dotyczących umowy zlecenia w zakresie wynagrodzenia zleceniobiorcy;
- 6) uregulowania w Regulaminie używania samochodów służbowych zasad dotyczących użytkowania samochodów służbowych do celów prywatnych oraz uwzględnienie obowiązku ewidencjonowania przebiegu kilometrów i zużycia paliwa w karcie drogowej w stosunku do wszystkich pracowników;
- 7) przestrzegania obowiązku rzetelnego wypełniania kart drogowych przez pracowników Instytutu;
- 8) terminowego ustalania wartości pieniężnej nieodpłatnego świadczenia przysługującego pracownikowi z tytułu użytkowania samochodu służbowego do celów prywatnych;
- 9) pisemnego dokonywania oceny korzyści skutków zawierania ugód z zastosowaniem kryteriów zasadności spornych żądań, możliwości ich zaspokojenia i przewidywanego czasu trwania oraz kosztów postępowania sądowego albo arbitrażowego;
- 10) wprowadzenia regulacji wewnętrznych związanych z zarządzaniem nieruchomościami, uwzględniających obowiązek dokumentowania prowadzonych analiz przydatności i efektywnego wykorzystania nieruchomości oraz wysokość stawek czynszu;
- 11) aktualizacji Regulaminu pracy;
- 12) zobowiązania pracowników Instytutu do pisemnego potwierdzenia zapoznania się z polityką antymobbingową.

Ponadto, za pośrednictwem Pana Dyrektora, kieruję wniosek do Przewodniczącego Rady Naukowej w zakresie realizacji wymogów art. 30 ust. 9 ustawy o instytutach badawczych, tj. wprowadzenia aktualnego (uchwalonego przez obecną Radę Naukową) Regulaminu Rady Naukowej.

Proszę Pana Dyrektora o przedstawienie, w terminie 45 dni od daty otrzymania *Wystąpienia pokontrolnego*, informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosku lub o przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości/ uchybień.

Ponadto informuję, że od *Wystąpienia pokontrolnego* nie przysługują środki odwoławcze.

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Magdalena Józefcka
Dyrektor Generalny
/podpisano elektronicznie/